

Училиште за Средно Образование „Медресеја Иса Беу“ -на Исламска Верска Заедница-

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ

**НА УЧИЛИШТЕ ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ „МЕДРЕСЕЈА ИСА БЕУ“ НА
ИСЛАМСКАТА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА**

Четиригодишно гимназиско образование

Скопје, септември 2025 година

ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОБРАЗОВНАТА УСТАНОВА И ОСНОВАЧОТ

Назив на оснивачот на училиштето за средно образование

Исламска Верска Заедница на РСМ

Адреса, седиште

Ул Чаирска 52 Скопје РСМ

ЕМС	Матичен број

Телефон	Факс
+38923117410	+389 2 3117 883

Електронска пошта	Веб страница на основачот
rijaseti.bfi@gmail.com	bfi.mk

I.1. НАЗИВ И АКТИ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА УЧИЛИШТЕТО ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Назив на училиштето	Училиште за Средно Образование „Медресеја Иса Беу“ на Исламска Верска Заедница
Назив на актот	Закон за средните училишта на верските заедници („Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 160/25)
Број и датум на донесување на Законот од страна на Парламентот на РСМ	29.07.2025 година
Број и датум на Указот за прогласување на Законот	08-4239/1 од 29.07.2025 година
Број и датум на објавување на Законот во Службен весник на РСМ	Бр. 160 од 05.08.2025 година
Промени во оснивачки права (назив на првиот основач и правните следбеници на оснивачот)	Не се извршени промени Исламска Верска Заедница во РМ
Број и датум на Решение за упис на оснивачот во Централниот регистар	

I.2. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА НА СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ

☐	Државна	☒	Приватна	☐	Мешовита
--------------------------	---------	-------------------------------------	----------	--------------------------	----------

Датум: _____

М.П

Директор на УСО

Содржина

ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОБРАЗОВНАТА УСТАНОВА И ОСНОВАЧОТ	2
Назив на оснивачот на училиштето за средно образование.....	2
I.1. НАЗИВ И АКТИ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА УЧИЛИШТЕТО ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ	2
I.2. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА НА СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ	2
Вовед.....	5
НАСТАВЕН ПЛАН	6
ОПШТООБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	6
ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ЈАЗИЧНАТА ПОДГОТОВКА, ИСЛАМСКАТА ТЕОЛОГИЈА И КУЛТУРА	7
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ТЕОЛОГИЈА СОГЛАСНО НАСТАВЕН ПЛАН	8
PROGRAMET MËSIMORE NË BAZË TË PLANIT MËSIMOR PËR LËNDËT FETARE	9
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ПРВА ГОДИНА	10
Арапски јазик.....	11
АПОЛОГЕТИКА	20
АРАПСКО ЧИТАЊЕ.....	30
Историја на исламот	35
ПРАВО	41
НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ВТОРА ГОДИНА.....	51
АКАИД	52
Арапски јазик.....	61
АРАПСКО ЧИТАЊЕ.....	78
Историја на исламот	83
Право.....	92
АЛБАНСКИ ЈАЗИК.....	100
АПОЛОГЕТИКА	108
Арапски јазик.....	115
Арапско читање	128
Верска Етика.....	136
Животопис на пророкот.....	142
НАУКА НА КУРАН	147
ПРАВО	153
РЕТОРИКА	165
ТЕМАТСКИ ХАДИС	171
ТУРСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	176

АЛБАНСКИ ЈАЗИК.....	183
Арапски јазик.....	189
Арапско читање	205
ВЕРСКА ЕТИКА	212
Вовед во Фикх.....	219
Егзегеза на Куранот	224
Исламска Култура у цивилизација.....	229
Историја на религии	236
КОМЕНТАР НА ХАДИС	251
ПРАВО	257
ТУРСКИ ЈАЗИК	268

Вовед

Основачот на УСО. „Медреса Иса Беу“ при ИВЗ, по донесувањето на Законот за средни училишта на верските заедници („Службен весник на Република Северна Македонија бр. 160/25“) со Одлука од 08.08.2025 година формираше Комисија за подготовка на наставниот план и програмите за општо образование и наставните програми за верските предмети, во состав: 1. д-р Ислам Ислами 2. проф. д-р Куфли Османи, 3. г-дин Фејзула Садика 4. г-дин Насир Реџеми 5. д-р Беќир Мемети и Африм Алија.

По два состанокa (првиот одржан на 11.08.2025 година и вториот на 18.08.2025 година) со претставници на Бирото за развој на образованието и интензивна комуникација со Бирото за развој на образованието на Република Македонија, Комисијата го подготви Предлог Наставниот план. Предлог Наставниот план и наставните програми за општообразовни предмети, од страна на институцијата предлагач УСО „Медресеја Иса беу“ на Исламската Верска Заедница, со пропратно писмо бр. 258/25 од 20.08.2025 година, го проследи до Бирото за развој на образованието на Република Северна Македонија за добивање на позитивно мислење. Бирото за развој на образованието на Република Северна Македонија на ден 29.08.2025 година даде позитивно мислење за Предлогот за наставната програма и програмите за општо образование.

Откако Бирото за развој на образованието даде позитивно мислење, се создадоа услови за започнување на постапката за развој на наставни програми врз основа на одобрената Наставна програма, а сето тоа во согласност со член 6, став 5, од Законот за средните училишта на верските заедници („Службен весник на Република Северна Македонија бр. 160/25“).

Наставните програми за предметите од областа на теологијата, историјата на религиите, религиозната етика и другите релевантни дисциплини вклучени во Наставната програма, сега одобрена од Бирото за развој на образованието, се развиени од страна на носителите на предметите утврдени од координаторите на истурените паралелки на медресито. Наставните програми се развиени само за задолжителни предмети од листата на наставни предмети од областа на теологија, бидејќи групата верски предмети не вклучува изборни предмети. Вкупниот број на наставни програми за верски предмети што се составен дел од овој документ изнесува 30, поделени врз основа на учебни години.

Скопје, 29.08.2025 год

**Комисија за подготовка на
наставен план и наставни програми**

НАСТАВЕН ПЛАН

Училиште за средно образование „Медресеја Иса Бегу“ на Исламска верска заедница
- кратенка: УСО „Медресеја Иса Бегу“ на ИВЗ

ОПШТООБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

Ред. Бр.	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Застапеност изразена во часови							
		I година		II година		III година		IV година	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
A.	ОПШТООБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ								
I.	ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ПРЕДМЕТИ	25 (27)	900 (972)	23 (25)	828 (900)	14 (16)	504 (576)	15 (17)	495 (561)
1 (1)	Македонски јазик и литература / Албански јазик и литература / Турски јазик и литература	4	144	4	144	4	144	4	132
(2)	Македонски јазик за учениците од другите заедници	(2)	(72)	(2)	(72)	(2)	(72)	(2)	(66)
2 (3)	Математика	3	108	3	108	3	108	3	99
3 (4)	Англиски јазик	3	108	3	108	3	108	3	99
4 (5)	Историја	2	72	2	72				
5 (6)	Географија	2	72	2	72				
6 (7)	Физика	2	72	2	72				
7 (8)	Хемија	2	72	2	72				
8 (9)	Биологија	2	72	2	72				
9 (10)	Информатика	2	72						
10 (11)	Психологија					2	72		
12 (13)	Филозофија							3	99
13 (14)	Спорт и спортски активности	2	72	2	72	2	72	2	66
14 (15)	Ликовна уметност	1	36						
15 (16)	Музичка уметност			1	36				
II.	ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ			2	72	4	144		
1	Предмети од листата на изборни предмети ¹			2	72				
	Изборен пакет 1								
1	Биологија					2	72		
2	Хемија					2	72		
	Изборен пакет 2								
1	Историја					2	72		
2	Географија					2	72		
	ВКУПНО ЧАСОВИ (I + II)	25 (27)	900 (972)	25 (27)	900 (972)	18 (20)	646 (720)	15 (17)	495 (561)

¹ Ученикот избира еден предмет од листата на изборните предмети: Информатичка технологија, Социологија или Етика.

ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ЈАЗИЧНАТА ПОДГОТОВКА, ИСЛАМСКАТА ТЕОЛОГИЈА И КУЛТУРА

Ред. Бр.	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Застапеност изразена во часови							
		I година		II година		III година		IV година	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
Б.	ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ЈАЗИЧНАТА ПОДГОТОВКА, ИСЛАМСКАТА ТЕОЛОГИЈА И КУЛТУРА								
1	Арапски јазик	3	108	3	108	3	108	3	99
2	Арапско читање	4	144	4	144	3	108	4	132
3	Албански јазик/ Турски јазик ²					2	72	2	66
4	Апологетика	2	72	2	72	2	72		
5	Историја на религии							2	66
6	Право	2	72	2	72	2	72	2	66
7	Верска етика					1	36	2	66
8	Историја на Исламот	2	72	2	72				
9	Науки на Хадис					2	72		
10	Курански науки					2	72		
11	Реторика					2	72		
12	Животопис на пратеникот					2	72		
13	Егзегеза на Куранот							2	66
14	Вовед во Фикх							2	66
15	Коментар на Хадис							2	66
16	Исламска култура и цивилизација							2	66
	ВКУПНО ЧАСОВИ	13	468	13	468	21	752	23	759
	ВКУПНО ЧАСОВИ (А + Б)	38 (40)	1368 (1440)	38 (40)	1368 (1440)	39 (43)	1398 (1512)	38 (40)	1254 (1320)

-
-

² За ученици на кои не им е мајчин јазик албанскиот јазик, односно турскиот јазик.

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ТЕОЛОГИЈА СОГЛАСНО НАСТАВЕН ПЛАН

**Училиште за средно образование „Медресеја Иса Беу“ на Исламска верска заедница
- кратенка: УСО „Медресеја Иса Беу“ на ИВЗ**

Реден број	ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ЈАЗИЧНАТА ПОДГОТОВКА, ИСЛАМСКАТА ТЕОЛОГИЈА И КУЛТУРА	I година	II година	III година	IV година
1	Арапски јазик	X	X	X	X
2	Арапско читање	X	X	X	X
3	Албански јазик/ Турски јазик ³			X	X
4	Апологетика	X	X	X	
5	Историја на религии				X
6	Право	X	X	X	X
7	Верска етика			X	X
8	Историја на Исламот	X	X		
9	Науки на Хадис			X	
10	Курански науки			X	
11	Реторика			X	
12	Животопис на пратеникот			X	
13	Егзегеза на Куранот				X
14	Вовед во Фикх				X
15	Коментар на Хадис				X
16	Исламска култура и цивилизација				X
	GJITHSEJ ORË	5	5	10	10

³ За ученици на кои не им е мајчин јазик албанскиот јазик, односно турскиот јазик.

PROGRAMET MËSIMORE NË BAZË TË PLANIT MËSIMOR PËR LËNDËT FETARE

Shkolla për Arsim të Mesëm "Medreseja Isa Beu" e Bashkësisë Fetare Islame

- SHAM "Medreseja Isa Beu" e BFI-së

-

Nr. rendor	LËNDË NGA FUSHA E PËRGATITJES GJUHËSORE, TEOLOGJISË DHE KULTURËS ISLAME	Viti i I	Viti i II	Viti i III	Viti i IV
1	Gjuhë arabe	X	X	X	X
2	Leximi arab	X	X	X	X
3	Gjuhë shqipe/ gjuhë turke ⁴			X	X
4	Apologjetika	X	X	X	
5	Historia e religjoneve				X
6	E drejta	X	X	X	X
7	Etika fetare			X	X
8	Historia e islamit	X	X		
9	Shkenca e Hadithit			X	
10	Shkencat e Kuranit			X	
11	Dave			X	
12	Biografia e profetit			X	
13	Egzegeza e Kuranit				X
14	Hyrje në Fikh				X
15	Komentimi i Hadithit				X
16	Kultura dhe qytetërimi islam				X
	GJITHSEJ ORË	5	5	10	10

⁴ Për nxënësit, gjuha amtare e të cilëve nuk është shqipja ose turqishtja.

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА
ПРВА ГОДИНА**

за предмети од областа на теологија согласно Наставниот план

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапски јазик

(задолжителен предмет)

За I година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапски Јазик

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Прва година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* е ученикот да стекне знаења за изговарање на фонеме, зборови и реченици, исто така да може да има знаења за културата на тие што го имаат мајчин јазик арапскиот., со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

- Од општата цел на наставата по предметот Арапски Јазик произлегуваат следниве посебни цели: да препознава процеси на учење, самостојно да користи дадени материјали и да применува познати стратегии за самостојно изучување странски јазик и во учењето на арапскиот јазик;
- аудио-визуелно да препознава нови зборови и искази и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати текстови со позната и помалку позната тематика;
- да репродуцира и продуцира зборови и јазични искази согласно соодветното ниво;
- усно и писмено да опишува и искажува сопствени искуства, мислења и ставови со едноставен вокабулар на секојдневна и позната тематика;
- да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со примена на едноставни сврзници;
- да води едноставна комуникација, куси разговори на секојдневни теми;
- да препознае социокултурни разлики од секојдневниот живот на сопствената култура и културата на земјите од

- арапско говорно подрачје и сопствени стереотипни ставови и однесувања;
- да развива интерес кон културата на земјите од арапско јазично подрачје.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и мајчиниот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Фонеме / Букви	28	Ученикот да ги препознава сите фонеме во арапскиот фонетски систем .Да ги изговара правилно фонемите од арапскиот фонетски систем, со посебен акцент на карактеристичните фонеме. Да ги дискриминира сличните фонеме во арапскиот фонетски систем и оние што се разликуваат од фонетскиот систем на мајчиниот јазик. Ученикот да ја препознава графичката на усно усвоени фонетски симболи. Ученикот да ги пишува правилно фонемите, со посебен акцент на покарактеристичните	Активности од типот на вежби со слушање аудио снимки или изворни говорници и подвлекување графеми, односно зборови во минимални парови; идентификување фонетски симболи соодветни на фонемите итн. Активности од типот на вежби со слушање и повторување фонеме, повторување зборови во минимални парови, римувајќи, брзо зборови. Активности од типот на вежби со читање, зборови идентификување, подвлекување графеми	1. <i>Другите</i> Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
II. Вежби	29	- Да го идентификува слухово примарниот акцент на првиот, вториот или третиот слог во двосложни и тросложни зборови. Да дискриминира именки од глаголи. Да го идентификува значењето на хомофоните (зборови со различен правопис, а	- Вежби во слушање зборови од аудио снимки или од наставникот и подвлекување слогови. Вежби со слушање реченици и аудио снимки или од наставникот и подвлекување соодветни зборови. Вежби со репродукција и продукција на	- Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети - Teoloshki nauki

		изговор) според контекстот, зборови кои звучат исто. Да го изговара правилно примарниот акцент на првиот, вториот и третиот слог во двосложни и тросложни зборови. Да трансформира именки во глаголи и обратно. Да ја препознава графичката на усно усвоени зборови, вклучувајќи и хомофони (зборови со ист изговор, различен правопис). Да пишува правилно познати и непознати зборови по спелување.	зборови. Вежби со поврзување зборови со зборови и слики	
Правописни правила - Сукуп - Тешдид - Тенвин - Самогласки - Хемзе	8	- да може да ги идентификува - да разбере - да применува јазичните елементи предвидени за оваа година	Активности од типот на вежби со повеќефазен избор, поврзување зборови или делови од реченици, подредување зборови во реченици, супституции во реченици, пополнување и дополнување реченици, комбинирање и трансформации на зборови и реченици	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и мајчиниот Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Морфологија - Зборот	6	- да може да ги идентификува - да разбере	Активности од типот на вежби со повеќефазен избор, поврзување зборови или делови од реченици,	1. Со предзнаењата од првиот и

- Именката - Глаголот - Честички		да применува јазичните елементи предвидени за оваа година	подредување зборови во реченици, супституции во реченици, пополнување и дополнување реченици, комбинирање и трансформации на зборови и реченици	вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Род на именката - Машки род - Женски род	4	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година	Активности од типот на вежби со повеќеџлен избор, поврзување зборови или делови од реченици, подредување зборови во реченици, супституции во реченици, пополнување и дополнување реченици, комбинирање и трансформации на зборови и реченици	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Број на именката - Еднина - Двојна - Множина	5	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Падежи на именките - Номинатив - Акузатив - Генитив	5	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Придавки	4	Ученикот - да може да ги		1. Со предзнаењата од првиот и

		идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Заменки - Лични заменки - Показни заменки - Присвојни заменки - Прашални заменки	8	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Броеви - Основни броеви - Реден број	5	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
Глаголи	4	Ученикот - да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година		1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: СЛУШАЊЕТО, ЗБОРУВАЊЕТО, ЧИТАЊЕТО, ПИШУВАЊЕТО и КОМУНИКАЦИЈА и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да ги применува тоа што е учено, да слуша, да пишува, да повторува, да презентира .

Активности на наставникот се: организирање, планифицирање, подготвување на лекциите, поставување на прашања, давање на препораки..

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* се изведува: теоретска настава и практична настава, како што и дискусии со експерти на предметот *Арапски Јазик*.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Арапски јазик* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапски Јазик* потребно е да се користи:пројектор, видео снимки, аудио снимки, смарт борди, компјутерска технологија.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *Арапски Јазик* за Прва година .

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: ____има позитивно влијание кај учениците со методологијата која ја применува, изгледот негов да биде во склоп на кодексот за облекување, да е соработлив и со другите професори, да има афинитети за применување на новата технологија. .

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Арапски Јазик-,

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапски Јазик , ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **АПОЛОГЕТИКА**

(задолжителен предмет)

За I година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Апологетика

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: прва

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Апологетика е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења од областа на верувањето
цо цел да се оспособи за продолжување на образовнието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Посебни цели:

Да ги запознае основните столбови на верувањето

Да верува во единствениот Господ

Да верува во мелеките – ангелите

Да ги разбере објавените книги

Да знае кое целта на пејгамберите - пратениците

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет етика и верско воспитание од основното образование.

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. ВЕРА	10	- Ученикот да го објасни поимот вера; - Да ги објасни причините за настанување на државата и правото; - Да ги спореди различните пристапи во однос на верата (теолошки, филозофски, правен и социолошки пристап); - Да ги согледа разликите во дин, шеријат, нифак и др. - Вовед во термините на акидата: иман, фитра, талкиб, милет, мезхеб, мисак;	Се поттикнува дискусија за поимите вера. Се организира групна работа на учениците за откривање на причините за настанување на религијата и верата. Се задолжуваат учениците да изготват есеј врз основа на истражување на литература за социолошкиот, филозофскиот и правниот пристап кон верата. Се организира групна работа на учениците за изготвување на приказ за создавањето на религијата.	<i>1. Другите предмети во гимназиско образование (општествено-хуманистичките науки)</i>

II. ВЕРУВАЊЕТО ВО ГОСПОД	12	- Да ги објасни местото и значењето на секо од убавите имиња за Господ; - Да ги опише особините и имињата на Господ; - Да ги објасни Вуџуд, кидам и бака; - Убавите имиња на Алах во Куранот и во Суннетот; - Значењето на убавите имиња на Алах.	Се води дискусија за местото и убавите имиња на Господ. Се организира групна работа на учениците за опишат убавите имиња на Господ.	1. Другите предмети во гимназиско образование (општествено-хуманистичките науки)
III. Објавите на господ	8	- Да го објасни поимот белези на Божјата објава; - Да ги објасни видовите objavi; - Да ги наведе функциите и да ја објасни организацијата на drugite objavi различни од Куранот - Да го објасни концепт и дефиниција на откровение;	Се објаснува за поимот белези на Божјите објави и се води насочена дискусија преку презентирање на конкретни примери за Божјите објави. Се организираат учениците во групи за да изработат шематски приказ па видовите објави. На одбран и поделен текст за Божјите објави како белези, со употреба на	1. Другите предмети во гимназиско образование (општествено-хуманистичките науки)

		- Да ги објасни откровенија пред Куранот: Сухуфи; - Да ги дефинира и објасни Тора и Псалми; - Да го објасни Евангелието; - Да го дефинира, објасни Куранот, последното откровение на Бога; - Натприродната природа на Куранот.	инсерт техниката да се обработи наставната содржина..	
IV. Божјите посланици	10	- Да ги објасни Фундаменталните детерминанти на пророштвото и пророштвото; - Да ги разликува Целите на испраќањето пророци; - Да го опише односот и Карактеристиките на Божјите пророци; - Да ги објасни поимот и карактеристиките на чудата на Божјите пророци;	Со техниката бура на идеи и клучен термин природни закони да се дојде до објаснување на разликите меѓу Божјите пророци. Се презентира шема за разликите меѓу Фундаменталните детерминанти на пророштвото и пророштвото. Се задолжуваат учениците преку групна работа да изработат шема за видовите целите на испраќањето на пророците. Се организира дебата со учениците за пророците.	<i>1. Другите предмети во гимназиско образование (општествено-хуманистичките науки)</i>

			Се организира групна работа на учениците за карактеристиките на на чудата на Божјите пророци.	
V. ПРАВЕН ПОРЕДОК	8	- Да ги објасни поимот и детерминизам; - Да ги објасни поимот и Верување во судбина и предодреденост, - Да ја сфати хипотезата како елемент на детерминизмот; - Да ја објасни диспозицијата и нејзините видови; - Да ги идентификува Границите на човековата слобода и одговорност – Наведува сè што подразбира верувањето во фундаменталната вистина на верата „верување во Божјата одредба“; – Наведува четири степени на верување во судбината и предодреденоста; – Наведува, опишува и аргументира за слободата на човековата волја; – • Класификува стихови и хадиси за Божјата апсолутна волја и човековата	Се објаснува поимот и елементите на детерминизмот. Се презентира структурата на детерминизмот со употреба на хамер, графофолија или ЛЦД проектор. Со употреба на анализа на текст (текст метода) учениците анализираат делови од Куранот и законик со цел да се разграничи кое однесување е дозволено, а кое е противправно. Се наведуваат примери од практиката за хипотеза, диспозиција, и се организира групна работа за човековата слобода и одговорност. Со грозд техниката и клучен термин детерминизмот се проверува стекнатото знаење.	<i>1. Право за I година (задолжителен предмет)</i> Тематска целина: - Поим за правен поредок.

		релативна слободна волја, и ги хармонизира и објаснува.		
VI. СУДНИОТ ДЕН	12	- Да искаже дефиниција за поимот суден ден; - Да набројува видови на знаци на судниот ден; - Ја дефинира фундаменталната вистина на верата – верување во Судниот ден; • Наведува сè што подразбира верувањето во фундаменталната вистина на верата „верување во Судниот ден“; • Ги наведува имињата на Судниот ден; • Ги наведува и аргументира доказите за постоењето на Судниот ден; • Наведува стихови и хадиси што зборуваат за Судниот ден, смртта, животот во гробот и воскресението по смртта, за „воскресението, пресметката, вагата и посредништвото“; • Ги наведува знаците на Судниот ден;	Со техниката бура на идеи се идентификуваат и забележуваат термини во врска со поимот и видовите када и кадер на судниот ден. Се читаат и коментираат делови од Куранот и Хадисот, при што учениците донесуваат заклучоци во кои извори на докази се класифицираат горенаведените знаци. Се организира групна работа со цел учениците да наведуваат што е можно повеќе примери од практиката и секојдневниот живот кои можат да земат како знаци на судниот ден.	<i>1. Право за I година (задолжителен предмет)</i> Тематски целини: - Поим за објава; - Знаци на судниот ден.
Ангели - МЕЛЕКИ	12	• Ги дефинира ангелите, циновите и ѓаволите и светот на ангелите, циновите и ѓаволите; • Ги одредува, опишува и објаснува својствата на ангелите, циновите и сатаната;	Предавања и презентации на наставни содржини; Активно учество на студентите во презентации, разговори и дискусии	

	• Ги класифицира и споредува својствата на ангелите, џиновите и сатаната; • Ги именува избраните ангели и ги објаснува одговорностите на секој од нив; • Разликува видови ангели, џинови и ѓаволи; • Наведува стихови и хадиси за ангелите, џиновите и ѓаволите; • Ги наведува, класифицира и објаснува видовите ангели, џинови и ѓаволи; • Го анализира куранското раскажување за Сулејман, мир нека е врз него, и ги одделува неговите елементи поврзани со светот на џиновите; • Го анализира куранското раскажување за Адам, мир нека е врз него, и ги одделува неговите елементи поврзани со светот на ангелите и ѓаволите; • Го дефинира сецдот што ангелите требало да му го направат на Адам, мир нека е врз него; • Јазично ги дефинира зборовите „весвеса“ и „незг“; • Ги дефинира и класифицира видовите и потеклото на инспирацијата на кои е изложен човекот; • Препознава и именува различни видови инспирација на кои е изложен човекот;	на час; Создавање работна и целесообразна клима во училницата; Комбинирање на различни методи и форми на работа за време на наставата; Поврзување на наставните содржини со претходни знаења, знаења од други предметни области и поврзување на стекнатите знаења со секојдневниот живот.	
--	---	---	--

		• Ги дефинира, класифицира и опишува одбранбените механизми што му помагаат на човекот да се заштити од сатаната;		
--	--	---	--	--

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Темите се разработуваат хронолошки според наставниот план: вовед во Апологетика и неговите извори, верување во главните исламските столбови, верување во Господ, верување во мелеките – ангелите, верување во објавените книги, верување во пратениците - пејгамберите

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Апологетика согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: лекција, дискусија, работа во групи, анализа на случаи.

Активности на ученикот: активно учество на часовите, презентации, решавање на индивидуални задачи.

Активности на наставникот се: објаснување на материјалот, водење на дискусии, надзор и насочување на практична работа, проверка и оценувања на знаењето.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Апологетика се изведува преку индивидуални домашни задачи кои може да се изведуваат дома или во училиште.

4.4 Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Апологетика потребно е да се користи: табла, проектор, визуелни материјали, работни листови.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебникот : Апологетика за I година – Исламска верска заедница

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмени извештаи на реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата на резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Апологетика и исламски науки ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Апологетика ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **АРАПСКО ЧИТАЊЕ**

(задолжителен предмет)

За I година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапско читање

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: I

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 4 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 144 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен.

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапско читање* е ученикот да стекне знаење и вештини за точно и убаво читање на Куранот според правилата на теџвидот, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Арапско читање произлегуваат следниве посебни цели:

- Да ги запознае основните правила на Теџвидот
- Да го практикува читањето на Куранот според основните правила на Теџвидот
- Да знае да практикува торетските правила кога прави читање на Куранот
- Да поттикне лубовта кон Куранот

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Етика на религиите од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. ВОВЕД ВО ТЕЏВИД	7	Да ги објасни основните поими во теџвидот	Објаснување и примери од Куранот, Хадисот и изречи од научниците	<i>2. Другите предмети од научното поле по теологија (теолошките науки)</i>
II. ИЗГОВОР НА АРАПСКИКЕ БУКФИ И ОНИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ	34	Да научи да изговара добро и правилно буквите на Куранот	Вежби со директна форма и со аудио и визуелни примери	<i>1. Арапски јазик</i>
III. ЧИТАЊЕ, УЧЕЊЕ СУРИ НАПАМЕТ, ВЕЖБАЊЕ НА ТИЕ СПОРЕД ПРАВИЛАТА НА ТЕЏВИДОТ И ОЦЕНУВАЊЕ СПОРЕД ПРАКТИКА И ЗНАЕЊЕ	103	Да чита и учи напамет целосни сури без грешка	Индивидуални и групни вежбања	<i>1. Фикх и хадис</i>

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Арапско читање согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: директна вежбање, аудио, визуелни примери и сл.

Активности на ученикот: редовно практикување на читање, учење и вежбање групно.

Активности на наставникот се: корекција на изговорот, објаснување на правилата, мотивирање на учениците.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Арапско читање се изведува во нормален кабинет која има сите ресурси за учење.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Арапско читање се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапско читање* потребно е да се користи: Куран со означени правила на теџвидот, учебник са теџвид, аудио записи од познати читувачи, табли и постери со букфи.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Вовед во теџвид.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да има завршено образование на Исламски студии со специјализација во читање на Куранот, искуство во Арапско читање, педагошка подготвина, да има комуникациски вештини.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Теологија

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапско читање ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Историја на исламот

(задолжителен)

За I година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Историја на Исламот

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Прва година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: --2- часа

1.4.2. Број на часови годишно: -75-- часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен/изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Историја на Исламот е ученикот да стекне –сознание за пророците и хулефаи рашидин (620-620), -да учи за историјата на пророците, да ги учи за да можеме да имаме пример во нашите животи, да го учи начинот на проповедање на исламската религија, да ги учи искушенијата низ кои поминале пророците, да учи од нивното трпение, да може да ги практикува лекциите научени од предметот исламска историја во секојдневниот живот. со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Историја На Исламот произлегуваат следниве посебни цели: Пророци, Нивните чуда, Животот на Мухамед и Биографија на правилно водените калифи.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет дел од Историја од основно училиште, Акаид од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
---- Вовед во темата и создавањето на првиот човек	6	- Ученикот да го објасни поимот	Поттикнува знаење за потеклото на човекот	3. Другите предмети од научното поле по теологија
Биографија на пророците	22	Пророци Чуда Предизвиците со кои се соочиле Учење за нивната мисија	поттикнува пишување есеи	
Раѓањето на Мухамед Неговиот живот Почетокот на објавата	14		споредба меѓу пророците	
Животот на калифите, Ебу Бкр, Омер, Осман и Али	18		анализа на нивните животи и нашите,	

II. ИСЛАМОТ И ПОЛИТИЧКИОТ СИСТЕМ НА ОПШТЕСТВОТО	10	- Да го објасни местото и улогата на исламот во политичкиот систем на општеството; -	- Се читаат и коментираат делови од Шериатот и се врши споредбена анализа со Уставот на РСМ и некој закон, при што учениците донесуваат заклучоци	1. <i>Право за I година (задолжителен предмет)</i> 2. <i>Fikh за втора година (задолжителен предмет)</i> Тематски целини: - Поим за правото во исламот - Поим за правото; - Правен поредок.
--	-----------	---	---	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Историја на Исламот, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат:

- Предавање
- Прашања и одговори
- Интерактивност
- Употреба на слајдови
- Настава ориентирана кон ученикот
- Метод на дискусија
- Презентација на видео клипови, и сл.

Активности на ученикот: дискутираат, набљудуваат, слушаат, забележуваат, повторуваат, читаат, презентираат, откриваат во групи и самостојно, критички размислуваат.

Активности на наставникот се: организирање, планирање и подготовка на наставата, давање упатства за работа, поттикнување дискусии, објаснување, поставување прашања, симулирање на реални процеси и ситуации, презентирање, водење белешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Историја на Исламот се изведува: теоретска и практична настава, разговори и дискусии.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Историја на Исламот се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Историја на Исламот потребно е да се користи: проектор, видео, публикации, формулари, графикони итн. во согласност со предметот

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник_Историја на Исламот.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да мотивира и позитивно да влијае врз ученикот со својот начин на изразување, да соработува со други наставници, стручни вработени, да има способност за примена на модерна образовна технологија; да има способност за планирање,

организирање, воведување иновации во процесот на учење, како и способност за стручно и педагошко самообразование; да биде комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: -Историја на Исламот---

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Историја на Исламот, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ПРАВО

(задолжителен предмет)

За I година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАВО

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: I година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Фикх(Право) за I година е ученикот да се запознае со исламското право и значењето и улогата на фикхот како практичен дел од верата.

Од општата цел на наставата по предметот Фикх произлегуваат следниве посебни цели:

- Учениците да ја разберат важноста на чистотата, да стекнат свест за хигиената, да ги разликуваа нечистотиите и да ги познаваат формите за постигнување чистота.
- Стекнување знаења за ибадетите, учениците да ја разберат важноста на намазот (молитвата), да ги знаат внатрешните и надворешните фарзови на намазаот и правилата за клањање во џемаат.
- Учениците да ја разберат важноста на постот, да стекнат свест за духовната и воспитна улога на постот и да ја разберат врската меѓу постот, здравиот начин на живот и духовното усовршување.
- Да можат да ги објаснат условите за важечки пост и да ги разликуват дозволените и забранетите дејствија за време на постот.
- Да ги вреднуваат позитивните ефекти на намазот (молитвата) и постот врз човекот и заедницата.

- Да се постави основа за подлабоко изучување на исламското право и подготовка за понатамошни студии.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Етика во Религиите.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
НАУКА ФИКХ	2	- Ученикот да го разбере поимот Фикх и да ја знае поделбата на Фикхот.	Објаснување, дискусија и анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Историја
ЧИСТОТА	3	- Ученикот да ја разбере важноста и мудроста на чистотата.	- Дискусија и анализа на примери	1. Веронаука
НЕЧИСТОТИЈА	2	- Ученикот да се запознае со која вода може да се отстрани нечистотијата.	- Дискусија, групна работа	1. Арапски јазик 2. Веронаука
ВОДИ И ВИДОВИ НА ВОДИ	2	- Ученикот да се запознае со поимот нечистота и видовите на нечистота.		
АБДЕС (ЧИСТЕЊЕ)	3	- Ученикот да се запознае со начинот на кој се зема Абдес и што го расипува Абдесот	- Објаснување, анализа на примери, групна работа	1. Веронаука 2. Арапски јазик
ГУСУЛ (КАПЕЊЕ)	2	- Ученикот да се запознае како се зема Гусул и во кои состојби е должност.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	1. Веронаука
ТЕЈЕММУМ (Симболично чистење)	3	- Ученикот да се запознае со поимот Тејеммум и со		
МЕСХ НАД МЕСТИТЕ	1			

		начинот на кој се зема Тејеммум - Ученикот се запознае како се први месх над местите.		
ХАЈЗ (Месечен циклус), НИФАС и ИСТИХАДА	3	- Ученикот да се запознае со поимите Хајз, Нифас и Истихада и нивните одредби.	- Објаснување, анализа на примери	1. Веронаука 2. Арапски јазик
НАМАЗ (МОЛИТВА)	2	- Ученикот да ја разбере важноста и вредноста на намазот.	- Објаснување, Дискусија, анализа на ајети и хадиси	1. Веронаука 2. Ахлак (Етика)
ПРЕДУСЛОВИ ЗА ДОЛЖНОСТА НАМАЗ (МОЛИТВА)	2	- Ученикот да се запознае со предусловите за задолжителноста на намазот		
ОДРЕДБИТЕ ЗА ЕЗАН И ИКАМЕТ (ПОВИК)	2	- Ученикот да ги знае и разликува условите за намазот.	- Дискусија, практични примери	1. Веронаука 2. Арапски јазик
УСЛОВИ ЗА НАМАЗ	2	- Ученикот да ги знае рукновите на намазот.	- Објаснување, Дискусија	1. Веронаука
НАМАСКИ РУКНОВИ	2	- Ученикот да се запознае со поимите Езан и Икамет и нивните одредби.		

НАМАСКИ ФАРЗОВИ	3	- Ученикот да ги знае фарзовите и ваџибите на намазот	- Објаснување, анализа на примери	1. Веронаука
НАМАСКИ СУННЕТИ	1	- Ученикот да ги знае суннетите на намазот.	- Дискусија, анализа на примери, групна работа	
РАБОТИ КОИ ГО РАСИПУВААТ НАМАЗОТ	2	- Ученикот да знае што го расипува намазот и кога се прекинува со намазот		
КАКО СЕ КЛАЊА НАМАЗ	2	- Ученикот да знае како се клање намаз од теоретски и практичен аспект	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	1. Веронаука
НАМАЗ ВО ЏЕМААТ (ГРУПЕН)	2	- Ученикот да се запознае со намазот во џемаат и со условите кои треба да ги исполни имамот (предводник)	- Дискусија, анализа на случај, групна работа	
КАЗА НАМАЗ (НАДОКНАДЕН)	1	- Ученикот да ја разбере важноста на редоследот на намазите и да знае кога е прифатено да се клања каза намаз.		
СЕХВИ СЕЏДЕ (ДОПОЛНИТЕЛНО)	1	- Ученикот да се запознае со поимот сехви сејде и да знае кога се обврзува верникот со истата.	- Дискусија, анализа на примери	1. Веронаука
СЕЏДЕ ТИЛАВЕТ (ПРИ ЧИТАЊЕ)	1			

		- Ученикот да се запознае со поимот Сеџде при читање и да знае во кој момент треба да се направи истото.		
ЏУМА НАМАЗ (ПЕТОЧНА МОЛИТВА) БАЈРАМ НАМАЗ ВИТР НАМАЗ (Со непарен број на рекати НАМАЗ НА БОЛНИОТ	2 2 2 1	- Ученикот да ја разбере важноста на џума намазот и да знае како се клања џума, бајрам намаз. - Ученикот да се запознае со поимот витр намаз и да знае како се клања витр намаз - Ученикот да се запознае со одредбата на намазот(молитвата) при болест	- Дискусија, анализа на примери, групна работа - Објаснување, дискусија	1. Веронаука
НАФИЛЕ НАМАЗ (ДОБРОВОЛЕН) ТЕРАВИ НАМАЗ (посебен во месецот Рамазан)	2 2	- Ученикот да се запознае со поимот нафиле намаз и да знае да ги разликува видовите на нафиле намаз. - Ученикот да се запознае со важноста на терави намазот.	- Објаснување, дискусија, анализа на примери, групна работа	1. Веронаука

ОДРЕДБИТЕ ЗА покојникот (ПОЧИНАТИОТ) Молитва за покојник	2 2	- Ученикот да разбере дека згрижувањето на починатиот е колективна обврска. - Ученикот да знае како се клања намаз за покојник	- Објаснување, дискусија	1. Веронаука
ПОСТ ВО ИСЛАМОТ УСЛОВИ ЗА ПОСТ МЕСЕЦ РАМАЗАН -Почеток на месецот Рамазан	2 1 2	- Ученикот да ја разбере важноста и мудроста на постот - Ученикот да знае кој е должен да пости.. - Ученикот да се запознае со посебноста на месецот Рамазан и неговата духовна вредност.	- Објаснување, дискусија	1. Веронаука
РАБОТИ КОИ ГО РАСИПУВААТ ПОСТОТ СУННЕТИ И АДАБИ НА ПОСТОТ	4	- Ученикот треба да знае што го расипува постот и разликата меѓу намерно и ненамерно расипување на постот. - Ученикот треба да ја разбере важноста на суннетите и адабите на постот	- Објаснување, дискусија, анализа на примери	1. Веронаука 1. Ахлак (Етика) 2. Веронаука

АКЦИДЕНТАЛНИ СОСТОЈБИ КОИ ДОЗВОЛУВААТ НЕПОСТЕЊЕ -Каза (Надокнаден) - Фидје (Дневна храна) ИТИКАФ (Престој во џамија)	5	- Ученикот треба да знае во кои состојби верникот не е должен да пости и начинот на кој ќе го надокнади тој пост. - Ученикот трба да ја знае мудроста на И'тикаф, неговите услови и правила.	- Објаснување, дискусија, анализа на примери	1. Веронаука
--	---	---	--	--------------

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Фикх(Право) согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусија, анализа на текстови, групна работа, анализа на примери, студија на случај и сл.

Активности на ученикот: активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи.

Активности на наставникот се: објаснување, поттикнување на дискусија, следење на резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Право се изведува преку редовни часови, индивидуални задачи и групна работа.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Фикх се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Право потребно е да се користи: Учебник по Право, верски текстови, аудио-визуелни материјали, практични примери, смарт таблети.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник ФИКХУЛ -ИБАДАТ (за I год.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Фикх(Право) ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ВТОРА ГОДИНА

за предмети од областа на теологија согласно Наставниот план

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

АКАИД

(задолжителен предмет)

За II година
Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: АКАИД

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: II година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет акаид е ученикот да стекне верување во главните исламски столбови со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот акаид произлегуваат следниве посебни цели:

Цели на наставата по акаид е учениците да усвојат суштински знаења за верувањето во Алах, да може да ги коментира главните цели на верувањето, да се зачува верувањето од емитации да им го покажува патот на оние кои го бараат вистината, да им одговара на тие луѓе кои имаат негативни мислења и со аргументи да дебатираат со нив.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет од етиката на религиите од основното образование

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Религијата – Дефиниција	1	Ученикот да ја разбере религијата, нејзиното постоење и факторот на смислата на животот, како и одговорите на прашањата: „Кои сме? Од каде доаѓаме? Каде одиме?“.	Да знае да ја објасни религијата, постоењето на човекот и поврзаноста меѓу нив. Да сфати дека религијата дава одговор на сите суштински прашања и дека овој живот има крај. Сè се разбира преку религијата.	Табела, Книга „Акаид“, Кур'ан
Дефиницијата на религијата	1	Да ја знае дефиницијата на религијата и кои ја дефинирале; да ги познава објаснувањата на научниците; да го разбере поимот „ед-дин“.	Разбирање и детално објаснување на дефиницијата; презентирање на мислењата на научниците во врска со религијата и значењето на терминот „ед-дин“.	Табела, Книга „Акаид“
Религијата и човекот – Потребата на човекот за религија	2	Преку аргументи од Кур'анот и хадисите на Пејгамберот, ученикот да ја разбере религијата и врска на човекот со неа; да сфати дека иако човекот е посебно суштество со разум, религијата е таа што дава смисла на неговото постоење.	Разбирање на религијата и поврзаноста на човекот со неа; познавање на аргументи од Кур'анот и хадисите што ја потврдуваат оваа врска; сфаќање дека човекот е духовно, етичко и општествено суштество со повеќедимензионална природа. Духовната храна е религијата.	Табела, Книга „Акаид“, Литература од историјата на религиите
Религијата и моралот	1	Да се научи значењето на моралот и неговата поврзаност со религијата; да се сфати дека човекот е единствено суштество со морална свест; да се препознае Пејгамберот како конкретен пример за морал.	Да знае да ја објасни врска меѓу религијата и моралот како вредности што човекот треба да ги поседува; да ги познава аргументите од Кур'анот и сунетот за човечкиот морал; да ја познава практиката на Пејгамберот во однос на моралот.	Табела, Книга „Акаид“

Повторување	2	Учениците да ги повторат и систематизираат научените содржини од месецот.	Прашања и одговори, дискусија, квиз.	Сите предмети што корелираат со темите
Вистинската религија	1	Учениците да ја препознаат вистинската религија и нејзините карактеристики.	Фронтална настава, дискусија, примери од историјата на религиите.	Историја на религиите
Извори на религијата – умот на човекот	1	Да ги научат изворите на религијата и улогата на разумот во спознавањето на верата.	Анализа, дискусија, објаснување со примери.	Филозофија, Етика
Објавата – начини на објавување	1	Учениците да го знаат поимот „вахи“ и начинот на кој се објавувала божјата порака.	Објаснување на арапски термини, ајети и хадиси, примери.	Куран, Историја на исламот
Можноста на објавата	1	Да ја разберат можноста за објава и верувањето во г'ајб (невидливото).	Дискусија, анализа на ајети, примери од животот на Пејгамберот.	Етика, Куран
Втор дел				
Доказ за постоењето на Бога	1	Да ги запознаат доказите за постоењето на Бога.	Објаснување, анализа на примери од Куран и Сунет.	Филозофија, Етика
Космолошкиот аргумент	1	Учениците да го разберат космолошкиот аргумент како доказ за постоењето на Бога.	Објаснување со примери, анализа на научни и верски извори.	Филозофија, Наука
Повторување	4	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, дискусија, квиз.	Сите предмети што корелираат со темите
Аргументот на уреденоста	1	Учениците да го разберат аргументот на уреденоста како доказ за постоењето на Бога.	Објаснување со примери од природата, ајети и хадиси.	Филозофија, Биологија
Етичкиот и историскиот аргумент	2	Да се запознаат со етичкиот и историскиот аргумент и нивната примена во исламската теологија.	Анализа на ајети, дискусија, примери од историјата.	Етика, Историја
Аргументот од Куранот за постоењето на Аллах	1	Учениците да научат ајети кои го потврдуваат постоењето на Аллах.	Учење на ајети на арапски и со превод, објаснување на значењето.	Куран, Етика
Хадиси за постоењето на Аллах	1	Запознавање со хадиси кои ја потврдуваат верата во Аллах.	Анализа и дискусија за хадисите и нивната примена.	Хадис, Етика

Третиод дел Иман и ислам	1	Учениците да го разберат значењето на иманот и исламот и нивната меѓусебна врска.	Објаснување, примери од животот на муслиманите.	Етика, Историја на исламот
Повторување	3	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, дискусија, квиз.	Сите предмети што корелираат со темите
Улогата на сведочењето во верата – имитативна и вистинска вера	1	Учениците да ја разберат разликата помеѓу имитативната вера и вистинската вера и улогата на сведочењето.	Објаснување со примери, анализа на ајети и хадиси.	Куран, Етика
Односот меѓу иманот и делата – неопходноста од дела и нивната врска со верата	1	Да ја сфатат поврзаноста на верувањето со добрите дела.	Дискусија, примери од животот на Пејгамберот.	Етика, Историја на исламот
Ислам, ислам и иман	1	Учениците да ја разберат врската помеѓу исламот и иманот.	Објаснување, анализа на хадиси.	Куран, Етика
Обвинување за неверство (куфр) и неговите последици	1	Да се разберат поимите куфр и неговите последици во исламското учење.	Анализа на ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Етика
Четврти дел Нифак – лицемерие	1	Да се запознаат со поимот лицемерие и неговите видови.	Примери од историјата, анализа на хадиси.	Етика, Историја на исламот
Ширк	1	Учениците да го разберат поимот ширк и неговите форми.	Објаснување, анализа на ајети и хадиси.	Куран, Етика
Повторување	2	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, квиз, групна работа.	Сите предмети што корелираат со темите
Куфр, материјализам, дарвинизам, позитивизам	1	Учениците да се запознаат со поимите куфр, материјализам, дарвинизам и позитивизам и нивното влијание врз верата.	Објаснување, дискусија, примери од историјата и современото општество.	Филозофија, Историја
Гревови и грешници	1	Да ги разберат видовите гревови и последиците од нив.	Анализа на ајети и хадиси, примери од животот.	Етика, Куран
Неможност за целосно	1	Учениците да разберат дека човекот не може целосно да го спознае Аллах.	Објаснување со примери, дискусија, ајети и хадиси.	Куран, Филозофија

познавање на Аллах џ.ш.				
Повторување	1	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, квиз, групна работа.	Сите предмети што корелираат со темите
Видувањето на Аллах џ.ш.	1	Учениците да го разберат исламското учење за можноста на видување на Аллах на Ахирет.	Објаснување со ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Етика
Шестиот дел Куранот и хадисот за када и кадер	1	Да ги научат ајетите и хадисите кои се однесуваат на божјата одредба.	Учење на арапски текст, превод и објаснување.	Куран, Хадис
Првата генерација муслимани за када и кадер	1	Учениците да се запознаат со ставовите на првите муслимани за божјата одредба.	Историски примери, дискусија, анализа.	Историја на исламот
Извршување на делата во природата – школата Џебрија и школата Кадерија	1	Да ги разберат ставовите на овие школи во врска со слободната волја и предодреденоста.	Објаснување, споредба, анализа на примери.	Филозофија, Етика
Повторување	1	Повторување на научените содржини.	Прашања и одговори, групна дискусија.	Сите предмети што корелираат со темите
Мислењето на Ехли сунетот – причините за несогласувањата – човекот е детерминиран	1	Учениците да го разберат ставот на Ехли сунетот за слободната волја и причините за несогласувањата.	Објаснување со ајети и хадиси, примери.	Етика, Филозофија
Повторување	2	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, квиз.	Сите предмети што корелираат со темите
Седмиот дел	1	Учениците да го разберат значењето на верувањето во Судниот ден во исламот.	Објаснување, анализа на ајети и хадиси.	Куран, Етика

Верување во Судниот ден				
Почеток на Судниот ден	1	Да ги запознаат настаните кои го означуваат почетокот на Судниот ден.	Дискусија, примери од Куран и хадиси.	Историја на исламот
Знаци на Судниот ден – мали знаци	1	Да ги научат малите знаци кои го најавуваат Судниот ден.	Листа и објаснување на знаците со аргументи.	Куран, Хадис
Големи знаци на Кијааметот	1	Да ги запознаат големите знаци кои ќе се појават пред Судниот ден.	Објаснување со ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Хадис
Враќањето на Иса а.с.	1	Да се запознаат со исламското учење за враќањето на Иса а.с.	Примери од хадиси, објаснување на значењето.	Хадис, Историја на исламот
Појавата на Деџалот	1	Учениците да го разберат поимот Деџал и настаните поврзани со неговата појава.	Дискусија, објаснување со релевантни извори.	Хадис, Етика
Појавата на Јеџуџ и Меџуџ	1	Учениците да се запознаат со настаните поврзани со појавата на Јеџуџ и Меџуџ и нивното значење.	Објаснување со хадиси и толкување, дискусија.	Хадис, Историја на исламот
Дабетул-Ерд, изгревање на сонцето од запад	1	Да ги разберат знаците на Судниот ден: појавата на Дабетул-Ерд и изгревањето на сонцето од запад.	Објаснување со ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Хадис
Повторување	1	Повторување и систематизација на претходно научените содржини.	Прашања и одговори, квиз.	Сите предмети што корелираат со темите
Осми дел				
Животот во гробот – животот на Берзах	1	Учениците да го разберат исламското учење за животот по смртта пред Судниот ден.	Објаснување со ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Хадис
Настаните на Судниот ден – воскреснувањето	1	Да научат за воскреснувањето и неговото значење во исламот.	Објаснување, анализа на примери од Куран и хадиси.	Куран, Хадис
Шефаатот	1	Учениците да го разберат поимот шефаат и неговата улога на Ахирет.	Објаснување со релевантни хадиси и толкување.	Хадис, Етика
Повторување	2	Систематизација и повторување на содржините од месецот.	Прашања и одговори, квиз, групна работа.	Сите предмети што корелираат со темите

Сметката (Хисаб)	1	Учениците да го разберат поимот Хисаб – сметката на делата на Судниот ден.	Објаснување со ајети и хадиси, примери од исламската традиција.	Куран, Хадис
Мизанот (вагата на делата)	1	Да се запознаат со значењето на Мизанот и неговата улога на Ахирет.	Анализа на ајети и хадиси, дискусија.	Куран, Хадис
Повторување	1	Систематизација и повторување на целата годишна програма.	Прашања и одговори, квиз, резиме на сите теми.	Сите предмети што корелираат со темите

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет акаид, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: групни задачи и сл.

Активности на ученикот: да мисли на критичен начин, да дава свое мислење, дебатирање едни со други, повторување на материјалот.

Активности на наставникот се: планирање и организирање на предметот, мотивација за дискусија, поставување на парашања, симулација на реални процеси и ситуации.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет акаид се изведува: книги и компјутерски опреми. Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот акаид се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет акаид потребно е да се користи: се употребуваат проектори, дигитални табли и др.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Акаид за II година.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: мотивира ученикот и позитивно да влијае врз него со својот начин на изразување, соработува со други наставници, стручен кадар, да имаа способност да развива настава и да комуницира со учениците, креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: акаид

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)

- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и

- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по акаид ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапски јазик

(задолжителен предмет)

За II година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапски Јазик

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Втора година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* е ученикот да стекне знаења за изговарање на фонemi, зборови и реченици, исто така да може да има знаења за културата на тие што го имаат мајчин јазик арапскиот., со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

- Од општата цел на наставата по предметот *Арапски Јазик* да препознава процеси на учење, самостојно да користи дадени материјали и да применува познати стратегии за самостојно изучување странски јазик и во учењето на арапскиот јазик;
- аудио-визуелно да препознава нови зборови и искази и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати текстови со позната и помалку позната тематика;
- да репродуцира и продуцира зборови и јазични искази согласно соодветното ниво;
- усно и писмено да опишува и искажува сопствени искуства, мислења и ставови со едноставен вокабулар на секојдневна и позната тематика;
- да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со примена на едноставни сврзници;
- да води едноставна комуникација, куси разговори на секојдневни теми;
- да препознае социокултурни разлики од секојдневниот живот на сопствената култура и културата на земјите од арапско говорно подрачје и сопствени стереотипни ставови и однесувања;
- да развива интерес кон културата на земјите од арапско јазично подрачје.
-

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и мајчиниот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Синтакса – Морфологија - Зборот – Реченицата - Глаголски карактеристики - Именски Карактеристики - Честички	8	- новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини,	4. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети 5. Teoloshki nauki

		ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	опис по слика, пополнување растер и сл.	
II. Вежби	34	- Да го идентификува слухово примарниот акцент на првиот, вториот или третиот слог во двосложни и тросложни зборови. Да дискриминира именки од глаголи. Да го идентификува значењето на хомофоните (зборови со различен правопис, а изговор) според контекстот, зборови кои звучат исто. Да го изговара правилно примарниот акцент на првиот, вториот и третиот слог во двосложни и тросложни зборови. Да трансформира именки во глаголи и обратно. Да ја	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување тектови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. - Активности од типот заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не),	- Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети - Teoloshki nauki

		препознава графијата на усно усвоени зборови, вклучувајќи и хомофони (зборови со ист изговор, различен правопис). Да пишува правилно познати и непознати зборови по спелување.	подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	
Глаголи - Времиња на глаголи - Преодни и непреодни глаголи - Вербален предмет - Активни и пасивни глаголи - Промена и непромена на глагол - Императив	14	- да може да ги идентификува - да разбере - да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување тектови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не),	<i>I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети</i> Teoloshki nauki

- Активен и пасивен партицип		правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново	подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	
Морфолошки форми - форми со три основни букви (13 вида) - форми со четири	18	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст;	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати	<i>I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети</i> Teoloshki nauki

основни букви (4вида)	- да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново	искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќеценен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќеценен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	
---	---	--	--

Проширени и непроширени глаголи	4	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
---------------------------------	---	---	--	--

		презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново		
Правилни и неправилни глаголи - двојни глаголи - глаголи со хемзе - неправилни глаголи во потесна смислам (4 вида)	10	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/членен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини,	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново	опис по слика, пополнување растер и сл.	
Зајакнување на времињата - Императив - Сегашно време	4	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување тектови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл.	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново	Активности од типот заокружување информации (повеќецен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	
Род на именките - Машки род - Женски род	6	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.:	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново	движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќеценен избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќеценен избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	
Бројот на именките - Еднина	6	- да може да ги идентификува	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и	I. Со предзнаењата од првиот и

- Двојна - Множина - Неправилна множина		- да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот;	писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување текстови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
---	--	---	---	---

		без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново		
Придавки што означуваат припадност - Деминутив	4	- да може да ги идентификува - да разбере да применува јазичните елементи предвидени за оваа година - новонаучената лексика да ја препознава во контекст; - да го разбере значењето на новите лексички единици во контекст; да ја примени новонаучената лексика во контекст. точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; да разликува и да разбира определени граматички структури соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и	Активности со примена на комуникативни модели со говорни и писмени вежби од типот водење дијалог, драматизација на дијалози, играње по улоги, вербализирање графикони, пополнување тектови со испуштени фрази, симулации и сл. Активности од типот на соодветно невербално реагирање на слушнати искази и/или инструкции на пр.: движење на телото, мимика, цртање, внесување во план, заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), поврзување слики; игри од типот квартет и сл. Активности од типот заокружување информации (повеќе/член избор, точно/погрешно, да/не), подредување точен редослед, формулирање наслови, пополнување текст со празнини, опис по слика, пополнување растер и сл.	I. Со признаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново		
--	--	---	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: СЛУШАЊЕТО, ЗБОРУВАЊЕТО, ЧИТАЊЕТО, ПИШУВАЊЕТО и КОМУНИКАЦИЈА.

и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да ги применува тоа што е учено, да слуша, да пишува, да повторува, да презентира .

Активности на наставникот се: организирање, планифицирање, подготвување на лекциите, поставување на прашања, давање на препораки..

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* се изведува: теоретска настава и практична настава, како што и дискусии со експерти на предметот *Арапски јазик*.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Арапски јазик* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапски Јазик* потребно е да се користи:пројектор, видео снимки, аудио снимки, смарт борди, компјутерска технологија.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Арапски Јазик за Прва година

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: ____има позитивно влијание кај учениците со методологијата која ја применува, изгледот негов да биде во склоп на кодексот за облекување, да е соработлив и со другите професори, да има афинитети за применување на новата технологија. .

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Арапски Јазик-,

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандарт на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапски Јазик , ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **АРАПСКО ЧИТАЊЕ**

(задолжителен предмет)

За II година
Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапско читање

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: II

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 4 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 144 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен.

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапско читање* е ученикот да стекне знаење и вештини за точно и убаво читање на Куранот според правилата на теџвидот, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Арапско читање произлегуваат следниве посебни цели:

- Ја разбира важноста на предметот
- Ги зна учење на Куранот
- Да го практикува читањето на Куранот според основните правила на Теџвидот
- Да знае да практикува торетските правила кога прави читање на Куранот
- Ги зна методите на учење на Куранот

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Етика на религиите од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. ПРАКТИКА НА ТЕЏВИДОТ	8	Да ги анализира правила во теџвидот	Објаснување и примери од Куранот, Хадисот и изречи од научниците	6. <i>Другите предмети од научното поле по теологија (теолошките науки)</i>
II. АНАЛИЗА НА ТЕЏВИДОТ СО ПРИМЕРИ	33	Е квалификуван да го чита Куранот	Вежби со директна форма и со аудио и визуелни примери ЦД ПЛАЈЕР ГРАФОСКОП ДИГИТАЛЕН ПРОЈЕКТОР КОМПЈУТЕР- ЛАПТОП СМАРТ ТВ	2. <i>Арапски јазик</i> 3. <i>ТЕФСИР</i> 4. <i>ЕТИКА</i> 5. <i>ФИКХ</i>
III. ЧИТАЊЕ, УЧЕЊЕ СУРИ НАПАМЕТ, ВЕЖБАЊЕ НА ТИЕ СПОРЕД ПРАВИЛАТА НА ТЕЏВИДОТ И ОЦЕНУВАЊЕ СПОРЕД ПРАКТИКА И ЗНАЕЊЕ	103	Да чита и учи напамет целосни сури без грешка	Индивидуални и групни вежбања	

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Арапско читање согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: директна вежбање, аудио, визуелни примери и сл.

Активности на ученикот: редовно практикување на читање, учење и вежбање групно.

Активности на наставникот се: корекција на изговорот, објаснување на правилата, мотивирање на учениците.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Арапско читање се изведува во нормален кабинет која има сите ресурси за учење.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Арапско читање се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапско читање* потребно е да се користи: Куран со означени правила на теџвидот, учебник са теџвид, аудио записи од познати читувачи, табли и постери со букфи.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Вовед во теџвид.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да има завршено образование на Исламски студии со специјализација во читање на Куранот, искуство во Арапско читање, педагошка подготвина, да има комуникациски вештини.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Теологија

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапско читање ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
Историја на исламот

(задолжителен предмет)

За II година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Историја на исламот

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: II година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

- **1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа**
- **1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа**

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Историја на исламот е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења од областа на исламската историја.

Од општата цел на наставата по предметот Историја на исламот произлегуваат следниве посебни цели: запознавање со главните историски настани, личности и династии во исламот, анализа на политичкиот и културниот развој, разбирање на формирањето на династиите Емевиди и Абасиди, и изучување на ширењето на исламот во Андалузија.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Историја на исламот.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Темелување на династијата Емевиди	3	Ученикот да го објасни поимот за формирање на династијата Емевиди и нејзиното историско значење	Читање и анализа на делови од учебникот, дискусија, мапирање на територијата	<i>Историја, Фих, Политика</i>
II. Политички систем во времето на Муавиј	1	- Да го објасни местото и улогата на исламот во политичкиот систем на општеството;	- Се читаат и коментираат делови од Шериатот и се врши споредбена анализа со Уставот на РСМ и некој закон, при што учениците донесуваат заклучоци	<i>Право за I година (задолжителен предмет)</i>
III. Наследен калифат	2	Учениците да ја разберат разликата помеѓу избраниот калифат и наследниот калифат.	Читање текстови, компаративна анализа	Историја Граѓанско образование Географија Јазик и литература
IV. Језид ибн Муавиј и	2	Да ја објаснат важноста на неговото владеење и главните настани за време на неговата власт.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја Географија
V. Абдулмелик ибн Мервани	2	Да ги запознаат главните личности и историските настани за време на неговото владеење.	Анализа на текст, дискусии.	Историја Јазик и литература
VI. Валид ибн Абдул-Малик	2	Да развијат способност за анализа на влијанието на лидерите врз политичкиот и административниот развој на една држава.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја Географија
VII. Омер ибн Абдулазиз	3	Учениците да ја разберат улогата на Омер ибн Абдулазиз како	Вежби по ораторство, практична анализа	Историја Географија

		праведен и реформаторски калиф.		
VIII. Хишам бин Абдул-Малик	2	Да развијат способност за анализа на влијанието на лидерите врз политичкиот и административниот развој на една држава.	Анализа на текст, дискусии.	Историја Географија
IX. Причините за падот на Омавидскиот калифат	3	Да ја објаснат улогата на бунтовите и внатрешните противења во падот на државата.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
X. Освојувањето на Андалузија од муслиманите	2	Да ја објаснат политичката, воената и верската причина за освојувањето на Андалузија.	Анализа, дискусии	Историја Географија
XI. Формирањето на Омавидската држава во Шпанија	3	Учениците да ги разберат историските и политичките услови кои довеле до основањето на Омавидската држава во Шпанија по падот на Омавидскиот калифат на Исток.	Дискусија, компаративна анализа.	Историја Географија
XII. Абдурахман Трети – Ел-Насир	2	Учениците да ја разберат улогата на Абдурахман Трети во консолидирањето и зајакнувањето на Омавидската држава во Шпанија.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XIII. Хишам Втори	2	Да ги запознаат главните историски настани и личности за време на неговото владеење.	Анализа, дискусии	Историја
XIV. Владеењето на малите држави во Шпанија	2	Учениците да ја разберат причината за фрагментацијата на Омавидската држава во Шпанија и појавата на малите држави (таифи).	Дискусија, компаративна анализа	Историја Географија

XV. Инквизиции и судењата на инквизициите	2	Да ги објаснат формите и процесите на судењата спроведени од инквизицијата.	Практични вежби и дискусии	Психологија
XVI. Основањето на династијата Абасиди	2	Учениците да ги разберат историските и политичките причини кои довеле до падот на династијата Емејади и основањето на Абасидите.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XVII. Ебу Абас Ел-Сафах	1	Да ја објаснат важноста на неговите дејствија за консолидирање на власта на Абасидите.	Анализа на текст, дискусии	Историја
XVIII. Ебу Џафер Ел-Мансури	1	Учениците да ја разберат улогата на Ебу Џафер Ел-Мансури во консолидирањето на династијата Абасиди.	Анализа, дискусии	Историја
XIX. Харун ел-Рашид	1	Да ја објаснат важноста на неговите политики, администрацијата и културата за време на неговото владеење.	Анализа, дискусии	Историја
XX. Надворешните односи во времето на Харун ел-Рашид	1	Учениците да ја разберат важноста на дипломатските и трговските односи на Абасидската држава со другите сили.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XXI. Абдула ел-Мемун	1	Да ги запознаат главните историски настани и личности за време на неговото владеење.	Дискусија, компаративна анализа	Историја
XXII. Слабењето на Абасидската држава и падот на Багдад	2	Да ја објаснат улогата на внатрешните немири и надворешните напади врз падот на Багдад.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја Социјологија
XXIII. Фатимидската држава	2	Учениците да ги разберат историските и верските причини	Дискусија, компаративна анализа.	Историја

		за основањето на Фатимидската држава.		
XXIV. Ајубидската држава	2	Учениците да ги разберат причините и историските услови кои довеле до основањето на Ајубидската држава.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XXV. Турските и Черкезките мамлуци	3	Учениците да го разберат потеклото и организацијата на турските и черкезките мамлуци.	Дискусија и анализа на дефиниции, споредба со литература.	Историја Географија
XXVI. Крстоносните походи и причините за нив	3	Да ја објаснат улогата на различните интереси на европските држави во организирањето на крстоносните походи.	Анализа, дискусии	Историја
XXVII. Крсташките експедиции	2	Да ги запознаат главните историски настани, резултатите и личностите поврзани со експедициите.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XXVIII. Формирањето на Османската држава	2	Учениците да ги разберат причините и историските услови кои довеле до создавањето на Османската држава.	Дискусија и анализа на дефиниции, споредба со литература.	Историја Географија
XXIX. Султан Орхан	1	Учениците да ја разберат улогата на Султан Орхан во проширувањето и консолидирањето на Османската држава.	Анализа, дискусии	Историја
XXX. Султан Мурат Први	1	Да ја објаснат важноста на неговите воени и административни реформи за стабилноста на државата.	Дискусија, компаративна анализа.	Историја
XXXI. Султан Мурат Втори	1	Да ја објаснат важноста на неговите воени и дипломатски	Анализа, дискусии	Историја

		политики за стабилноста на државата.		
XXXII. Султан Мехмет Фатих	1	Да ја објаснат историската важност на освојувањето на Константинопол и неговото политичко и културно влијание.	Анализа, дискусии	Историја
XXXIII. Ослободувањето на Цариград	2	Учениците да ја разберат историската и стратешката важност на освојувањето на Цариград од Султан Мехмет Фатих.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XXXIV. Султан Селим Први	1	Учениците да ја разберат улогата на Султан Селим Први во проширувањето на моќта и територијата на Османската империја.	Дискусија, компаративна анализа.	Историја
XXXV. Султан Сулејман Кануни	1	Да ја објаснат важноста на законските и административните реформи за време на неговото владеење.	Дискусија, компаративна анализа.	Историја
XXXVI. Карактеристики на Османлиското управување	3	Да ги запознаат принципите и главните карактеристики на османскиот систем на владеење.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја
XXXVII. Османлиското продирање во Македонија	3	Учениците да го разберат процесот и причините за продирањето на османската војска на териториите на Македонија.	Анализа, дискусии, студии на случај	Историја Географија
XXXVIII. Слабењето и разурнувањето на Османлиската држава	2	Учениците да ги разберат политичките, економските и воените фактори кои довеле до ослабување на Османската империја.	Дискусија, компаративна анализа	Историја Географија

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Историја на исламот, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусии, презентации, анализа на историски текстови.

Активности на ученикот: студирање на материјали, учество во дискусии, презентации, домашни задачи.

Активности на наставникот се: водење на дискусии, насочување на презентации и домашни задачи, објаснување на текстови и корекција на активности.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Историја на исламот се изведува преку предавања, дискусии и анализа на историски текстови.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Историја на исламот потребно е да се користи: учебник Историја на исламот – втора година, историски мапи, документи и мултимедијални презентации.

. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, тестови, домашни задачи, презентации и учество во дискусии.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност

за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатиевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по **Историја на исламот**, ќе се користи училница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот, вклучувајќи го учебникот **Историја на исламот – втора година**, историски мапи, документи и мултимедијални презентации.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: avgust 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Право

(задолжителен/изборен предмет)

За II година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Право

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: II година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Право* е ученикот да стекне знаење и запознавање со исламското право, зачењето и улогата на фикхот како практичен дел од верата. Со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Фикх произлегуваат следниве посебни цели:

- .

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Право(I година) и од предметот Етика на религии во основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
ЗЕЌАТ -Дар (милост,милостина милосрдие)	3	- Ученикот да го објасни поимот Зеќат како еден од главните доблести на правиот верник.	Објаснување ,дискусија анализа на примери	7. <i>Арапски Јазик</i> 8. <i>Историја</i>
Задолжиеноста на Зекатот(Дарување)	3	- Да ја објасни задолжитеноста на зекатот и духовното чистење на верникот		
Мудроста на Зекатот(дарување)	2	- Ученикот да стекне знаење за мудроста на зекатот и да го објасни неговто значање.		
Санкционирање аа недавање на зекат(дар)	3	Ученикот да стекне знаење со казните за тие што избегнуваат од давање зекат	Објаснување и анализа на примери	1 <i>еронаука</i> 2 <i>Арапски онаука</i>
Услови на Зекатот	2	Ученикот да ја совлада темата и да може да ги објасни условите на Зекатот..		
Стоки што се подлежни на зекатот(дар)	4	Ученикот да сфати и да може да објасни кои стоки спаѓаат во таа група.		
место каде се дава зекат(дарува)	3	Ученикот да стекне знаење и да може да објасни каде се дава зекатот.		

Садакатул Фитр (Милостина)	3	Ученикот да може да ја објасни милостината и духовното изчистување на верникот.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
Хаџ -Аџилак	3	Ученикот да стекне знаење и да ја совладе содржината наведувајќи ги одредбите и должностите на верникот за време на хаџ.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
Мудроста на Хаџот	2	Ученикот да стекне знаење и да ја разбере мудроста на хаџот		
Условите на Хаџот(Аџилак)	3	Ученикот да сфати и да може да објасни кои услови треба да се исполнат.		
Фарзовите(обврските)- Рукновите на Хаџот	3	Ученикот да стекне знаење и да може да ги разликува фарзовите и рукновите на хаџот.	Објаснување дискусија и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
Ваџибите на Хаџот(должностите на хаџот)	2	Ученикот да стекне знаење и да може да ги објасни одредбите и должностите на тој што ќе ги посети светите места.		
Суннетите на Хаџот	2	Ученикот да може да ги разбере суннетите на Хаџот		
XV. Микат Места(место за велгување во ихрам)	3	Ученикот да стекне знаење и да објаснува	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
XVI. Работи кои се забранети за време на ихрам	4	Ученикот да стекне знаење и да објаснува	Објаснување дискусија и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
XVII. Нијет за Хаџ	2	Ученикот да стекне знаење и да објаснува	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 веронаука

XVIII. Бедел Хаџ(посета на каба за друго лице)	3	Ученикот да стекне знаење и да објаснува одредбите,должностите кој ќе го посетува светото мест	Објаснување дискусија и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
XIX. грешки направени за време на посета на Каба и надомест за нивните грешки	3	Ученикот да стекне знаење и да ги објаснува грешките и надомест за грешките.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
XX Посета на месџидот на пејамберот (с.а.в)	2	Ученикот да стекне знаење и да објаснува за исламски брак, услови и тн.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
Веридба и Брак склучување брак во исламот	2 3	Ученикот да стекне знаење и да објаснува за исламски брак Услови и тн. Ученикот да стекне знаење и да објаснува за исламски брак Услови и тн.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
Услови за склучување брак Должностите попеѓу брачните другари за време на нивниот брак Талак (Раскинување на брак)	3 2 4	Ученикот да стекне знаење и да објаснува да ја совладе темата условите за брак и тн. Ученикот да стекне знаење и да објаснува да ја совладе темата условите должности, одговорности за в реме на брак и тн. Ученикот да стекне знаење и да објаснува после раскинување на брак должности и на мажот и жената.	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 Веронаука 2 Арапски
XXVI. Иддет	3	Ученикот да ја совладе темата и да објаснува за чекање после раскинување на брак	Дискусија Објаснување и анализа на примери	1 веронаука

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Право* согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: Дискусија, анализа на примери групна работа студија на случајот и сл.

Активности на ученикот: _активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи. .

Активности на наставникот се: опширно објаснување, поттикнување на дискусија_и анализи и сл.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Право* се изведува: преку редовни часови.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Право* се организирани во две полугодии, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Право* потребно е да се користи Учебник по *Право*

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Фикхул-Инадат за II година

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Факултет за исламски науки

- научно поле (според Фраскатиевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Право ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА
ТРЕТА ГОДИНА**

за предмети од областа на теологија согласно Наставниот план

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

АЛБАНСКИ ЈАЗИК

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Албански јазик

1.2. Вид на средно образование: област теологија

1.3. Година на изучување: Трета година

1.4. Број на часови:

- Неделно: 2 часа
- Годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по Албански јазик е ученикот да стекне :

- Развивање на комуникациски способности на албански јазик
- Продлабочување на знаењата за јазичната и литературна култура
- Подготовка за понатамошно образование и општествена интеграција

Од општата цел на наставата од предметот Албански јазик произлегуваат следниве посебни цели:

- Стекнување и проширување на вокабулар за секојдневна и академска употреба
 - Развивање на разбирање на пишан и говорен текст
 - Пишување кохерентни текстови (есеј, опис, писмо, аргументација)
 - Совладување на сложени граматички структури
 - Запознавање со книжевни дела и автори од албанската литература
-

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Албански јазик:

- Основно познавање на албанскиот јазик (азбука, основни зборови и фрази)
- Совладани основни граматички правила и вокабулар
- Основни познавања за литературни поими
- Навики за активно слушање, читање, пишување и зборување

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематска целина	Број на часови	(Конкретни цели)	Дидактички цели	Корелација меѓу тематските целини и предмети
Општи познавања на јазикот	5	Учениците да се запознаат со основните карактеристики на албанскиот јазик. Да развијат разбирање за јазикот како средство за комуникација и културен идентитет.	Да се развива свест за значењето на јазикот во секојдневниот живот и културата.	Историја, Општествени науки (јазикот како културен идентитет и историски развој).
Фонетика и фонологија	6	Да ги разликуваат гласовите и нивните фонетски особености. Да препознаваат и применуваат правилен изговор и акцент.	Да се усвојат основни знаења за гласовите и	Музичко образование (звук, ритам, интонација), Странски јазици (споредба на изговор и гласовен систем).

			нивната правилна примена во изговорот.	
Синтакса	3	Да ги совладаат основните правила на градење реченици. Да ја разберат улогата на зборовите и нивниот редослед во реченица.	Да се поттикне правилна употреба на синтаксичките правила при пишување и говор.	Математика и Логика (структура, редослед, логички врски), Странски јазици.
Морфологија	8	Да ги препознаваат и применуваат зборовните категории (именки, глаголи, придавки итн.). Да ја усвојат правилната форма и употреба на зборовите во различни контексти.	Да се развива способност за анализа и правилна употреба на зборовите во различни облици.	Македонски и турски јазик (споредба на зборовни категории и нивна примена).
Теорија на книжевност	2	Да ги совладаат основните поими и категории во книжевната теорија. Да ја разберат улогата на книжевната теорија во анализа на делата.	Да се стекнат темелни знаења за книжевната теорија како основа за анализа на текстови.	Историја на уметност, Филозофија (развој на книжевноста, поими и концепти).
Структура на книжевното дело	2	Да ги идентификуваат основните елементи на книжевното дело (тема, мотив, лик, композиција). Да развиваат вештина за анализа на содржината и формата.	Да се изгради способност за препознавање и анализа на составните елементи на книжевното дело.	Уметност, Филм, Театар (анализирање на композиција, ликови, теми).
Книжевни жанрови и книжевни видови	5	Да ги разликуваат жанровите (поезија, проза, драма) и нивните подвидови. Да стекнат способност за препознавање на жанровските особености.	Да се развива свест за жанровската разновидност и специфичност на книжевните дела.	Историја, Уметност, Музичко (развој на жанрови, фолклорни песни, драми).

Стилистика	4	Да ги совладаат основните стилски фигури и нивната примена. Да развиваат способност за креативно и изразно пишување.	Да се поттикне креативно и стилски изразно пишување и зборување.	Ликовно образование, македонски и турски јазик (стил, израз, креативност).
Фолклор	4	Да ја препознаваат улогата на усната традиција во културата. Да ги идентификуваат основните фолклорни жанрови (песни, приказни, легенди).	Да се развива интерес и почитување кон народната традиција и културното наследство.	Историја, Етнологија, Музичко (усна традиција, легенди, народни песни).
Албанска книжевност	6	Да се запознаат со најзначајните автори и дела од албанската книжевност. Да ја разберат улогата на книжевноста во националниот и културниот развој.	Да се прошируваат знаењата за националната книжевност и нејзините значајни автори.	Историја, Општествени науки (национален идентитет, културен развој).
Светска книжевност	5	Да стекнат познавања за избрани автори и дела од светската книжевна традиција. Да развијат компаративен пристап меѓу домашната и светската книжевност.	Да се развива широчина на литературното знаење преку запознавање со светски автори и дела.	Историја, Светска култура, Странски јазици (периоди, уметнички движења, компаративни анализи).
Писмена работа	4	Да се оспособат за правилно и креативно пишување на различни видови писмени состави. Да развиваат вештини за јасно, логично и креативно изразување.	Да се изградуваат писмени вештини и способност за јасно и креативно изразување.	Информатика (текстуална обработка), Странски јазици (писмена комуникација).

Лектира	4	Да ја разбираат содржината и пораката на задолжителните книжевни дела. Да развиваат критичко читање и способност за анализа.	Да се поттикнува љубов кон читањето и развивање на критички став кон книжевните дела.	Историја, Уметност (општествени теми во делата, културни вредности).
Граматички вежби	8	Да ги утврдуваат и применуваат граматичките правила преку практични вежби. Да ја подобрат јазичната точност во говор и пишување.	Да се зацврстат и применуваат граматичките знаења преку практична работа.	Македонски и турски јазик, Логика (јазични правила, аналитичко мислење).
Изразување и творештво	6	Да ја развиваат креативноста преку пишување и усно изразување. Да стекнат способност за аргументирање и изразување на сопствено мислење.	Да се развиваат комуникациски и креативни способности преку пишување и усно изразување.	Ликовно, Музичко, Театар, Странски јазици (креативно изразување, уметничка продукција).

4.2. Наставни методи и активности на учење

Методи:

- Комуникативен метод
- Анализа и интерпретација
- Индивидуална и групна работа
- Истражувачки и проектен пристап

Активности на учениците:

- Читање и анализа на текстови
- Креативно пишување
- Усни презентации
- Дискусии и дебати

Активности на наставникот:

- Водење на наставата

- Објаснување на јазични и литературни содржини
- Поддршка и менторство
- Оценување и повратна информација

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата се реализира:

- Во редовни часови според наставниот распоред
- Преку писмени задачи, проекти и презентации
- Организирано во две полугодии и четири тримесечја

4.4 Наставни средства и помагала

- Учебник и работна тетратка по Албански јазик (втор јазик) – одобрени од МОН
- Аудио/видео материјали
- Табла, флаш-картички, слики
- Дигитални алатки (PowerPoint, Kahoot, Quizlet итн.)

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1 Основни карактеристики на наставниците

- Наставник со соодветно образование
- Завршен филолошки факултет (албански јазик и литература).
- Пожелно: положен педагошко-психолошки и методички испит.
- Познавање на наставна методологија
- Способност за примена на современи наставни методи (комуникативен пристап, критичко читање, индивидуализирана настава).
- Способност за работа со разнолики ученици и употреба на диференцирани материјали.

- Континуирано професионално усовршување

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Албански јазик и книжевност

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Албански јазик, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **АПОЛОГЕТИКА**

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: АПОЛОГЕТИКА

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: III-та година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *АПОЛОГЕТИКА* е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења од областа теологија зајакнување на исламската вера, познавање на пророците и нивните пораки (од Адам до Мухамед), познавање на други религии и доктрини.

Од општата цел на наставата по предметот Апологијетика произлегуваат следниве посебни:

1. Учениците треба да ја разберат целта на испраќањето на пророците, нивната улога и поуките што произлегуваат од нивните животи.

2. Учениците треба да бидат способни да прават разлика помеѓу чистата исламска вера и идеолошките или доктринарните отстапувања.

3. Учениците треба да бидат подготвени да ја одржат чистата монотеистичка вера наспроти современите предизвици како што се: атеизмот, материјализмот итн.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет социологија, исламска историја, од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
НУБУВЕТ	3	Ученикот да се запознае со целта на испраќањето на пророците, мисијата што им ја доверил Семоќниот Аллах.	Дискусија за предходните знаења.	<i>Курански науки</i>
КУРАНСКИ СТИХОВИ	7	Ученикот се запознава со куранските наративи, природата на споменувањето на пророците во Куранот, видовите курански наративи и придобивките од куранските наративи.	Предвидување, слободна дискусија.	<i>Курански науки Арапско читање</i>
ПРОРОКОТ АДЕМ	4	Ученикот се запознае со создавањето на човекот, Адам, целта на неговото создавање, фазите на неговото создавање, последните фази на неговото создавање итн.	Насочена имагинасија, прашање и одговор.	<i>Историја на религии Исламска историја</i>
ПРОРОКОТ НУХ	4	Ученикот се запознае со Нух како гласник на пораката од Семоќниот Аллах, за неговиот повик да се верува во еден Бог, на кој одговориле само мал број луѓе, поради појавата на идолопоклонство итн.	Насочена имагинасија, прашање и одговор.	<i>Историја на религии</i>

ПРОРОКОТ ИБРАХИМ	6	Ученикот се запознае за Авраам, кој е симбол на синот на раката на неговиот татко. Тој го повикал својот татко на религија, но тој се спротивстави. И конечно покажа почит кон својот татко и му се помоли на Алах да му прости. Ова поглавје завршува со непогрешливоста на Ибрахим итн.	Насочена имагинасија, прашање и одговор.	<i>Историја на религии</i>
ПРОРОКОТ МУСА	4	Ученикот се запознае со Муса, кој бил симбол на доброто, додека фараонот бил симбол на злото итн.	Насочена имагинасија, прашање и одговор.	<i>Теолошки науки</i>
ПРОРОКОТ ИСА	5	Ученикот се запознавува за повикувањето на Иса, за контроверзиите околу раѓањето, животот и вознесувањето на Иса (мир на него) на небото, каде што се појавуваат клеветите на христијаните за Иса (мир на него) дека тој е Бог, син Божји, дека бил распнат за гревовите на човештвото итн.	Насочена имагинасија, прашање и одговор.	<i>Историја на религии</i>
ПРЕДУПРЕДУВАЊА ЗА ДОАЃАЊЕТО НА ПРОРОКОТ МУХАМЕД	6	Ученикот се запознавува со предупредувањата од Тората, Евангелието и Куранот за доаѓањето на Мухамед (мир на него).	Користење дополнителен материјал.	<i>Теолошки науки</i>
РАЗЛИЧНИ ВЕРУВАЊА И ВЕРАТА НА ЛУЃЕТО НА КНИГАТА (ЕХЛУЛ КИТАБ)	5	Се дискутира исламскиот став кон оние кои не се достигнати од исламскиот повик и имињата дадени на највисокото битие - Бог.	Дебат и дијалог, дискусии на идеи.	<i>Теолошки науки</i>

РЕФЛЕКСИИ ЗА РАЗЛИЧНИ РЕЛИГИОЗНИ УВЕРУВАЊА.	8	Ученикот се запознае со реалистичен преглед на појавата и ширењето на анимистичките, фетишистичките, паганските религии како што се зороастризмот, хиндуизмот, конфучијанството и будизмот. Потоа се дискутираат религиите што се сметаат за откриени: јудаизмот и христијанството, каде што се дадени објаснувања за нивните учења и доктрини.	Работа во група, предвидување.	<i>Историја на религии</i>
--	----------	---	--------------------------------	----------------------------

ХЕБРАИЗАМ	4	Историјата, изворите и основите на еврејската вера. Главните ритуали и празници во јудаизмот.	Дискуси, работа на проект, користење конкретни примери.	<i>Историја на религии</i>
ХРИСТИЈАНСТВО	4	Појавата и развојот на христијанството. Исус и Павле. Православната црква, Католичката црква и протестантското движење. Принципите на христијанската вера.	Дискуси, работа на проект, користење конкретни примери.	<i>Историја на религии</i>
ИСЛАМОТ	8	Условите на исламската вера	Дискуси, работа на проект, користење конкретни примери.	<i>Историја на религии</i> Исламска цивилизација

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Апологетика*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: Објаснување, предавање, дискусија, работа со текстови (стихови, хадиси), практични примери, прашања и одговори, лична рефлексija.

Активности на ученикот: Разликува, објаснува, размислува за важноста на темата и се подготвува за домашна работа.

Активности на наставникот се: Води, создава соодветна атмосфера за учење, ги мотивира учениците, ја објаснува темата, ја насочува активноста и ги оценува учениците за време на часот, ја сумира наставната единица и им задава домашни задачи на учениците.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Апологетика* се изведува преку теоретска форма со комбинирањето на претходната подготовка, активност на учениците и активно водство од наставникот, со фокус на разбирање на верата, дискусија и лична рефлексija.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Апологетика* потребно е да се користи: Учебник, проектор, екран на допир, тетратки и моливи.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, за теоретско знаење, учество во дискусии, интерес и активност на учениците на час, проекти и презентации, домашни задачи, однесување и дисциплина.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Теологија, ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Апологетика, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапски јазик

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапски Јазик

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Трета година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* е ученикот да стекне знаења за изговарање на фонеме, зборови и реченици, исто така да може да има знаења за културата на тие што го имаат мајчин јазик арапскиот., со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

- Од општата цел на наставата по предметот Арапски Јазик произлегуваат следниве посебни цели:
- да препознава процеси на учење, самостојно да користи дадени материјали и да применува познати стратегии за самостојно изучување странски јазик и во учењето на арапскиот јазик;
- аудио-визуелно да препознава нови зборови и искази и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати текстови со позната и помалку позната тематика;
- да репродуцира и продуцира зборови и јазични искази согласно соодветното ниво;
- усно и писмено да опишува и искажува сопствени искуства, мислења и ставови со едноставен вокабулар на секојдневна и позната тематика;
- да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со примена на едноставни сврзници;
- да води едноставна комуникација, куси разговори на секојдневни теми;
- да препознае социокултурни разлики од секојдневниот живот на сопствената култура и културата на земјите од арапско говорно подрачје и сопствени стереотипни ставови и однесувања;
- да развива интерес кон културата на земјите од арапско јазично подрачје.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и мајчиниот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Синтакса на именки - Определени и неопределени именки - Сопствени именки - Лични заменки - Показни заменки - Сврзни заменки - Определен член и нуација - Определена именка со генитивна врска	19	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекстновонаучената лексика; - да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; - да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: -соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање, писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицevi и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и исмејување на луѓето. Писмено	9. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети 10. Teoloshki nauki

- Вокатив		каже во директна размена на едноставни информации во односна познати секојдневни прашања, новодруги ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобиколување на одредени теми, поврзани со секојдневието.	изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применана комуникативните модели на тема несекојдневни способности, психотренинг, како да се подобрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	
------------------	--	--	--	--

II. Вежби	27	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекст новонаучената лексика; - да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; - да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: -соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во директна размена на едноставни информации во односно познати секојдневни прашања, ново други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации;	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање, писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицevi и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и исмејување на луѓето. Писмено изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применана комуникативните модели на тема несекојдневни способности, психо-тренинг, како да се подбрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	II. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
-----------	----	---	--	--

		без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобиколување на одредени теми, поврзани со секојдневието.		
Прости и изведени именки - Инфинитив - Активна глаголска придавка - Пасивна глаголска придавка - Заменки - Компаратив и суперлатив на придавки - Имиња на места и времиња	20	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекстновонаучената лексика; да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: -соодветно да применува	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање, писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицevi и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

- Имиња на алати		јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во директна размена на едноставни информации во односна познати секојдневни прашања, ново други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобикојување на одредени теми, поврзани со секојдневието.	исмејување на луѓето. Писмено изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применана комуникативните модели на тема несекојдневни способности, психотренинг, како да се подобрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	
Склоност на именки - именки со неполн склон - именки со полн склон - несклонети именки	15	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекст новонаучената лексика; да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање,	<i>1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети</i> Teoloshki nauki

- промена на крајот на именките - шест неправилни именки		структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: -соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во директна размена на едноставни информации во односна познати секојдневни прашања, ново други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобиколување на одредени теми, поврзани со секојдневието.	писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицevi и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и исмејување на луѓето. Писмено изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применена комуникативните модели на тема несекојдневни способности, психотренинг, како да се подобрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	
---	--	--	---	--

Именките во номинатив - глаголска именка - глаголска замена - подмет на именска реченица - прирок на именска реченица - помошна глаголска замена - укажувач на делови слични на глаголи - укажувач на наставката ла за негација на видот - главна замена на делови слични на лејсе	15	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекст новонаучената лексика; да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: - соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во директна размена на едноставни информации во односно познати секојдневни прашања, ново други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации;	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање, писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицеви и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и исмејување на луѓето. Писмено изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применана комуникативните модели на тема несекојдневни способности, психо-тренинг, како да се подбрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki
--	-----------	--	--	--

		без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобиколување на одредени теми, поврзани со секојдневието.		
Имињата во акузатив - акузатив - општ акузатив - причинска или целна реченица - придружна реченица за време и место - видови на придружни реченици (3 вида) - вокатив - прирок на помошните глаголи - подмет на честичката	12	Ученикот/ученичката: - да ја препознава и разбира во контекст новонаучената лексика; да ја применува соодветно новонаучената лексика. Ученикот/ученичката: - точно да употребува едноставни и помалку сложени граматички структури со мал број на грешки кои не го попречуваат разбирањето на кажаното и напишаното; да споредува и диференцира помалку сложени граматички структури. Ученикот/ученичката: -соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во директна размена на	Водење разговор на тема за тоа како животните комуницираат меѓусебно и со луѓето (според искуството при посета на зоолошка градина, чување домашно милениче), говорни вежби околу позитивните и негативните искуства при средбите со животните, говорно и писмено неформално обраќање, писмени вежби за опис на животно, изразување на своите ставови за одгледување на животните (во природна и адаптирана средина). Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема карикатури, вицevi и шеги. Водење разговор на тема комични ситуации и исмејување на луѓето. Писмено изразување преку пишување кус текст на тема хумор и смеа.	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

ла за негација на видот - прирок на честичките слични на лејсе		едноставни информации во односна познати секојдневни прашања, ново други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот, - да се изразува доволно точно во познати, предвидливи ситуации; без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, води разговори и покрај тоа што понекогаш мора да размисли за да испланира што ќе каже и да се поправи - особено ако зборува слободно подолго време, да се изрази со извесно заобикојување на одредени теми, поврзани со секојдневието.	Вежба со слушање и читање и репродукција на слушнатото или прочитаното, усно и писмено изразување, применена комуникативните модели на тема не секојдневни способности, психо- тренинг, како да се подобрат менталните и физичките способности кај професионалните спортисти.	
--	--	---	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: СЛУШАЊЕТО, ЗБОРУВАЊЕТО, ЧИТАЊЕТО, ПИШУВАЊЕТО и КОМУНИКАЦИЈА.

и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да ги применува тоа што е учено, да слуша, да пишува, да повторува, да презантира.

Активности на наставникот се: организирање, планифицирање, подготвување на лекциите, поставување на прашања, давање на препораки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Арапски Јазик се изведува: теоретска настава и практична настава, како што и дискусии со експерти на предметот Арапски јазик.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Арапски јазик се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапски Јазик* потребно е да се користи:пројектор, видео снимки, аудио снимки, смарт борди, компјутерска технологија.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник Арапски Јазик за Прва година.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: ____има позитивно влијание кај учениците со методологијата која ја применува, изгледот негов да биде во склоп на кодексот за облекување, да е соработлив и со другите професори, да има афинитети за применување на новата технологија. .

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Арапски Јазик-,

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапски Јазик , ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапско читање

(задолжителен предмет)

За 3 година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапско читање

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Трета година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Арапско читање е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења, знаења за правилно изговарање на буквите, зборовите и ајетите од Куранот, како и да развие способност за читање и разбирање на Куранот со почит и посветеност. Преку овој предмет, исто така, се цели ученикот да се запознае со исламската култура и духовните вредности што произлегуваат од Куранот, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Арапско читање произлегуваат следниве **посебни цели**:

- Да го препознае процесот на учење и самостојно да ги користи дадените материјали, како и да применува познати стратегии за самостојно изучување на читањето на Куранот;
- Аудио-визуелно да препознава нови зборови и ајети и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- Глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати делови од Куранот со позната и помалку позната тематика;
- Да репродуцира и чита ајети и изрази од Куранот во согласност со своето ниво;

- Усно да чита и рецитира делови од Куранот со јасен изговор и почитување на правилата за читање (таџвид);
- Да пишува едноставни зборови и изрази од Куранот, со примена на едноставни сврзници за составување на разбирливи мисли;
- Да развива способност за едноставна комуникација на верски и морални теми поврзани со содржината на Куранот;
- Да препознае и спореди елементи од исламската култура со сопствената култура, размислувајќи за сопствените ставови и однесувања кон верата;
- Да развива интерес и љубов кон читањето на Куранот и духовните вредности што произлегуваат од него.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и квалитетно совладување на наставните содржини во третата година, неопходно е учениците да поседуваат цврста основа изградена во текот на втората година, преку предметот Арапско читање. Во тој период, учениците се стекнале со вештини за правилно читање на Кур'анот, се запознале со основните правила за продолженија (медди) и нивната класификација, како и со меморирање на селектирани сури од Кур'анот наизуст. Овие елементи не се само технички аспекти на читањето, туку и суштински компоненти што го подготвуваат ученикот за подлабоко разбирање и духовна поврзаност со текстот. Во третата година, овие стекнати знаења се сметаат за клучни, бидејќи овозможуваат прецизна примена при читање, рецитирање и анализа на покомплексни кур'ански содржини.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Читање на Куранот/ Анализа	23	Специфичните цели на наставата по читање на Кур'анот се насочени кон јакнење на способностите на ученикот за прецизно, свесно и духовно одговорно читање на кур'анските ајети. Очекувањата се учениците да	Наставата по читање на Кур'анот бара методолошки прецизно осмислена и педагошки конзистентна реализација, која ќе овозможи систематско и квалитетно стекнување на вештини и знаења кај учениците. Улогата на наставникот е да ја моделира наставната средина така што ќе ги	<i>Арапски јазик</i> <i>Арапско читање 1 и 2</i>

		стекнат цврсти основи во точна артикулација и читање на арапските букви и зборови, применувајќи ги стандардите на таџвидот, со особен фокус на разликување и правилен изговор на специфичните арапски гласови кои немаат еквивалент во мајчиниот јазик.	земе предвид психофизичките карактеристики на учениците, нивното претходно искуство и индивидуалната динамика на напредок. Пристапот треба да биде флексибилен, но истовремено структуриран, овозможувајќи секој ученик да напредува според сопствените можности и капацитети.	
Запознавање со план-програмата на третата година	1	Учениците да се запознаат со наставниот план, целите и содржината на предметот	Кратка презентација на наставниот план; објаснување на редоследот на наставните единици; поттикнување прашања од учениците	Теолошки науки, Општествени науки
Повторување на материјалот од втората година	1	Учениците да ги идентификуваат и поврзат претходно стекнатите знаења со новите содржини	Повторување преку групна работа, квизови, дискусии и практични вежби	Теолошки науки
Читање на последните 10 страници од секој џуз	35	Учениците да го подберат изговорот, течноста и примена на таџвид правилата	Индивидуално читање со корекции од наставникот; работа во парови; слушање на аудио примери	Теолошки науки
Меморирање на сура Мулк (прв дел) и сура Музземил	2	Учениците да ја научат на памет сурата со точна артикулација и примена на таџвид	Постепено меморирање; повторување со аудио поддршка; проверка на точноста	Теолошки науки, Јазично образование
Меморирање на сура Мудесир, Кијаме, Инсан	9	Учениците да ги научат сурите на памет и да ги рецитираат без грешка	Работа во мали групи; индивидуално тестирање	Теолошки науки, Јазично образование

Месно учење на ајетите од сура Ел-Бекаре (197–202), Ел-Исра (1–7), Али Имран (190–194), Ен-Нур (32–40), Јасин (стр. 5–6)	6	Учениците да ги научат на памет избраните ајети со точна примена на таџвид правилата и правилен изговор	Постепено меморирање; рецитирање во групи и индивидуално; користење на аудио записи за проверка на точноста	Теолошки науки, Јазично образование
Идгам (Мутематхилејн, Мутеханисејн, Мутекарибејн)	3	Учениците да ги идентификуваат и применат трите вида на идгам во рецитација	Објаснување со примери од Куран; практични вежби; споредба на изговори	Теолошки науки, Лингвистика
Правила за мим и нун со шедда: - кога удвојувањето е во еден збор - кога удвојувањето е помеѓу два збора	2	Учениците да разликуваат кога удвојувањето е во една или меѓу две зборови и да го применат правилото	Слушање и повторување; анализа на примери од текст	Теолошки науки
Правила за мим со сукун: - прикривање на усните - спојување на усните правилен изговор на усните	3	Учениците да ги препознаат и применат: фшење, спојување и јасно изговарање на мим со сукун	Илустрација со примери; практични вежби	Теолошки науки
Калкале : -Сугра -Кубра	2	Учениците да ги разберат и правилно да ги изговараат согласките со калкал	Вежби со повторување; примери од Куран	Теолошки науки
Изговор на зборот „Аллах“ и „Раун“	3	Учениците да го применат правилниот изговор според тежината (тежок, лесен, тежок-лесен)	Повторување по наставникот; корекција на грешки	Теолошки науки
Правила за изговор на јасниот "Лам" - месечева буква - сончева буква	8	Учениците да ги разликуваат и правилно да ги изговараат лам шамсија и лам камарија;	Објаснување со примери од Куран; демонстрација на правилен и неправилен изговор; практична изведба на Секде Тилаве; слушање	Теолошки науки, Лингвистика, Етика, Јазично образование

- сеџде Тилаве, ----Јавни и Скриени грешки. -Дозволен и Недозволен начини на читање. -Користење на музички елементи. - Знаци при рецитација и нивното значење)		да ја разберат важноста и правилата на сеџде Тилаве; да препознаваат и избегнуваат јавни и скриени грешки; да ги разликуваат дозволените од недозволените начини на читање; да го разберат значењето на забраната за музички елементи; да ги идентификуваат и објаснат значењата на знаците при рецитација	и анализа на примери со грешки; дискусија за дозволените и недозволените начини; анализа на знаци преку пример-страници од Мушаф; индивидуални и групни вежби	
Запирање и започнување при рецитација на Куранот (целосно запирање, доволно запирање, добро запирање, запирање без место), краток преглед на историјата на таџвидот и Куранот, историјата на запишувањето на Арапско читањеите, автентични (мутеватир) начини на читање, текбир, дуа на арапски и македонски/албански	8	Учениците да ги разликуваат видовите на запирање и да ги применат правилно; да стекнат познавање за историјата на таџвидот и запишувањето на Арапско читањеите; да ги идентификуваат автентичните начини на читање; да го изговараат правилно текбирот; да ја рецитираат и преведат дуата	Објаснување со примери од Мушаф; практични вежби за секој вид запирање; предавање за историјата со визуелни материјали; демонстрација и повторување на текбирот; вежби за дуа со превод; работа во парови и групи	Теолошки науки, Историја, Јазично образование

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет **Арапско читање**, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: водење на фокусиран разговор, решавање на проблеми, симулација на реални ситуации, учење преку самостојно откривање, тимска настава и сл.

Активности на ученикот: читање и рецитирање, слушање и повторување, објаснување на значењето, дискутирање, презентирање пред група, критичко размислување, решавање домашни задачи.

Активности на наставникот: планирање и организирање на наставата, давање упатства, поттикнување на дискусија, објаснување, поставување прашања, евалуација, охрабрување на самопроценка и креативност, симулација на реални ситуации.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот **Арапско читање** се реализира преку внимателно планиран и педагошки структуриран процес кој ја комбинира теоретската и практичната настава, при што учениците се запознаваат со основните правила на читање на Кур'анот (таџвид), правилната артикулација и интонација, како и со духовната и едукативната димензија на самиот текст.

Процесот на учење вклучува и анализа на кура'ански ајети, интерактивни дискусии, индивидуална и групна примена на наученото, практични вежби по читање, како и разговори со стручни лица и посети на релевантни институции. Така, учениците се поттикнуваат не само да го совладаат читањето, туку и да ја разберат вредноста и значењето на кура'анското слово во современиот контекст.

4.4. Наставни средства и помагала

За постигнување поголема ефикасност и квалитет во наставата по **Арапско читање**, потребно е да се користи современа наставна технологија, како што се: проектор, компјутерска опрема, аудио и видео-снимки, LCD проектор, визуелни дијаграми, практични формулари и шеми.

Особено значаен е и пристапот до оригинални текстови, коментари на хадиси и стручни списанија од релевантната област. Наставата се потпира и на учебникот „**Арапско читање**“, прилагоден на возраста и предзнаењата на учениците, како и дополнителна стручна литература која им овозможува проширување на знаењата и продлабочување на разбирањето.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата во наставата по **Арапско читање** се заснова на континуирана и објективна евалуација на ученичкиот напредок, преку писмени и усни проверки, практични демонстрации на читање, учество во активности, како и преку изработка на домашни задачи и индивидуални или групни проекти.

Посебно внимание се посветува на прецизноста, флуентноста и интерпретацијата на текстот, но и на способноста за разбирање и рефлексивност на содржината.

Секој ученик добива најмалку две оценки по полугодие, врз основа на параметри кои ја вклучуваат и нивната ангажираност, интерес и напредок. Доколку се констатира отстапување од очекуваните резултати, наставникот постапува согласно важечката законска регулатива и презема соодветни корективни мерки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Арапски јазик, ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по **Арапско читање**, ќе се користи училница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот, кои овозможуваат пријатна и инспиративна средина за практично и духовно збогатено учење.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: avgus 2025 година.

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Верска Етика

(задолжителен/изборен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Верска Етика

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Трета Година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 1 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 36 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен/изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Верска Етика* е ученикот да стекне –сознание за моралот, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Верска Етика роизлегуваат следниве посебни цели:

Препознава и разработува позитивни квалитети како што се: Мудрост, Правда, Љубезност, Љубов, Простување, Надеж, Трпение.

-Разбира важноста на обврските на човекот кон Бога, себеси и другите.

- .

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет ЕТИКА од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. -Вовед во науката за моралот-Етика -Историја на науката за моралот -Морален суд -Фактори што влијаат на моралниот суд -Совест (дефиниција) -Исламски морал -Поделба на науката Верска Етика -Човечки живот -Одржување на здравјето--Чистота -Моќ,Знаење,Правда -Љубезност-Љубов -Милост -Потпирање на Семоќниот Аллах -Благодарност,Страв, Нежност,Скромност. -Храброст,Срам, -Трпливост. -Љубов кон родителите	2 2 1 2 2 2 1 1 1 5 6	- Ученикот да го објасни поимот Верска Етика Знаење Правда Љубезност Љубов Благодарност Надеж Трпение.	Се поттикнува • Го учи потеклото на моралот и неговата поврзаност со душата • Ја разбира важноста на религијата и негувањето на моралните вредности • Го запознава исламскиот морал • Разбира дека етиката има влијание врз другите науки воопшто • Ја учи поврзаноста на науката за етиката со другите општествени науки • Ја запознава историјата и развојот на етиката • Учи за моралот на Арапите и другите и за исламскиот морал • Учи за совеста • Учи за животот, чистотата, моќта, знаењето, правдата, љубезноста, љубовта, милоста, надежта. • Ги запознава обврските кон Семоќниот Аллах - кон себеси и кон другите. • Учи за негативните квалитети што не треба да ги поседува	Исламска педагогија, Граѓанско образование, Етика, Апологијата Исламска историја

- Воспитување на децата во исламот, -Должности кон роднините, соседите и институциите. Ароганција,Омраза, -Лут,-Скржавост.	4			
	4			
	3			

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Верска Етика*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат:

- Предавање
- Прашања и одговори
- Интерактивност
- Употреба на слајдови
- Настава ориентирана кон ученикот
- Метод на дискусија
- Презентација на видео клипови, и сл.

Активности на ученикот: дискутираат,набљудуваат,слушаат,забележуваат,повторуваат,читаат,презентираат,откриваат во групи и самостојно,критички размислуваат.

Активности на наставникот се: организирање, планирање и подготовка на наставата, давање упатства за работа, поттикнување дискусии, објаснување, поставување прашања, симулирање на реални процеси и ситуации, презентирање, водење белешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Верска Етика се изведува: теоретска и практична настава, разговори и дискусии.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Верска Етика се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Верска Етика* потребно е да се користи: проектор, видео, публикации, формулари, графикони итн. во согласност со предметот

:

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник ВЕРСКА ЕТИКА.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да мотивира и позитивно да влијае врз ученикот со својот начин на изразување, да соработува со други наставници, стручни вработени, да има способност за примена на модерна образовна технологија; да има способност за планирање,

организирање, воведување иновации во процесот на учење, како и способност за стручно и педагошко самообразование; да биде комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Филозофија или теологија

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Верска Етика, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
Животопис на пророкот

(задолжителен/изборен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: *Животопис на пророкот*

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: -Трета година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: --2- часа

1.4.2. Број на часови годишно: --72- часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен/изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Животопис на пророкот* е ученикот да стекне знаење за неговиот живот со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот *Животопис на пророкот* произлегуваат следниве посебни цели:

- го разбира историскиот период од својот живот, ги објаснува главните настани, процеси и проблеми од овој период
- ги разбира и разликува причината и последицата на некои историски настани од својот живот и ги анализира од денешна перспектива.
- Знаење за изградбата на новото општество во Медина, зачнато врз принципите на исламот засновано на морал, правда, слобода и мир и безбедност за сите категории на општеството.

-

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Историја на исламот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. ---- Мухамед (а. с.) и неговото семејство. Животот во Медина Битките на Мухамед (мир. с.) Освојувањето на Мека Преглед на битките Семеен живот на Мухамед (мир. с.) Од вистините на Мухамед (мир. с.)	- 14 10 12 4 22 6	- Ученикот да го објасни поимот - Сира - Хиџрет - Муџизе - Мухацир - Енсар	Се поттикнува • Да се знае биографијата на Мухамед . • Да се разбере дека тој не бил гениј чиј гениј го издигнал меѓу луѓето, туку бил пророк. • Да се разбере неговата стратегија на дејствување • Да се знаат борбите во текот на неговиот живот. • Да се разбере неговата толеранција. • Да се разбере дека тој бил пророк кој го насочувал човештвото кон вистинскиот пат. • Да се разбере дека тој бил модел за човештвото за тоа како човештвото треба да живее според исламските принципи.	12. <i>предмети од научното поле по теологија и историја</i>

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет **Животопис на пророкот**, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: • Предавање

- Прашања и одговори
- Интерактивност
- Употреба на слајдови
- Настава ориентирана кон ученикот
- Метод на дискусија
- Презентација на видео клипови, и сл.

Активности на ученикот: дискутираат, набљудуваат, слушаат, забележуваат, повторуваат, читаат, презентираат, откриваат во групи и самостојно, критички размислуваат..

Активности на наставникот се: организирање, планирање и подготовка на наставата, давање упатства за работа, поттикнување дискусии, објаснување, поставување прашања, симулирање на реални процеси и ситуации, презентирање, водење белешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет **Животопис на пророкот** се изведува: теоретска и практична настава, разговори и дискусии.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот **Животопис на пророкот** се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет **Животопис на пророкот** потребно е да се користи: проектор, видео, публикации, формулари, графикони итн. во согласност со предметот

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник **Сире Небевије**.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да мотивира и позитивно да влијае врз ученикот со својот начин на изразување, да соработува со други наставници, стручни вработени, да има способност за примена на модерна образовна технологија; да има способност за планирање, организирање, воведување иновации во процесот на учење, како и способност за стручно и педагошко самообразование; да биде комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: **Животопис на пророкот**

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по **Животопис на пророкот**, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
НАУКА НА КУРАН

(задолжителен)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: **НАУКА НА КУРАН**

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Трета година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Наука на Куран е ученикот да стекне теоретско и академско знаење за Куран и неговата примена, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Наука на Куран произлегуваат следниве посебни цели:

- Купување и разбирање на Куран
- Практикување и ценување на читањето и тафсирот
- Историја и развој на тафсирот

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Кур'ан , Историја на исламот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Значењето на зборот Куран, дефиниција и неговите имиња	7	Учениците да го разберат значењето на зборот „Куран“ и да ги познаваат дефиницијата и имињата на Куран.	Дискусија во училница, читање и анализа на стихови каде се споменува Куран.	Поврзаност со учење на арапски јазик и исламско образование
II. Куранот за животот на човекот, вредноста на читањето и објавата	8	Учениците да ја разберат улогата на Куран во животот на човекот и вредноста на неговото читање.	Примери од секојдневниот живот, дискусии и практични задачи за читање.	Поврзаност со учење на арапски јазик и исламско образование.
III. Спуштањето на Куранот, меккански и медински ајети и причините за објавата	7	Учениците да ги разликуваат мекканските и мединските ајети и да ги разберат причините за нивното објавување	Историска анализа на периодите на објавата, дискусии во групи.	Исламска историја, верско образование.
IV. Собирањето, зачувувањето на Куранот и неговата орфографија	7	Учениците да го запознаат начинот на собирање и зачувување на Куран и правилата на неговата орфографија.	Истражување на историски ракописи, орфографски вежби.	Исламска историја, арапски јазик.
V. Седумте писма и читања	8	Учениците да ги запознаат седумте писма и различните начини на читање на Куран.	Практична вежба читање, аудио демонстрации, вежби во училница.	Арапски јазик, рецитација на Куран.
VI. Јасни и нејасни ајети и нивното	7	Учениците да разликуваат јасни и нејасни ајети и да го разберат концептот на поништување.	Дискусии со конкретни примери, текстуална анализа.	Арапски јазик

VII. Чудото на Куранот	7	Учениците да го разберат чудото на Куран од јазичен, научен и духовен аспект.	Теоретски објаснувања, споредбена анализа, дебата.	Етичко и верско образование, арапски јазик.
VIII. Наука за тefsир во времето на Пратеникот и сахабите	7	Учениците да го запознаат начинот на толкување на Куран во времето на Пратеникот и сахабите.	Студирање на хадиси и стихови, групни дискусии.	арапски јазик
IX. Тафсир во времето на табиините	7	Учениците да го запознаат развојот на тафсир во периодот на табиините.	Историска анализа, читање на класични дела од табиините.	арапски јазик
X. Видови на тафсир – методологија на коментирање на Куранот	7	Учениците да ги запознаат видовите тафсир и методологијата на коментирање на Куран.	Презентации, практични вежби во коментирање на ајети.	арапски јазик

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Наука на Куран, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: предавање, дискусија, работа во групи, анализа на текстови, презентации и сл.

Активности на ученикот: читање, анализа, дебатирање.

Активности на наставникот се: објаснување, насочување на дискусијата, проверка на разбирањето.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Наука на Куран се изведува: со користење на литература.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Наука на Куран се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет „Наука на Куран“ потребно е да се користи:

- Учебници и наставни материјали
- Историски извори и коментари од тафсир
- Работа со наставник и индивидуални задачи

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник „Наука на Куран“.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: Длабоко познавање на науката за Куран и исламската теологија, способност за ефикасно водење на наставата, Мотивација и поддршка на учениците.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандарт на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Наука на Куран ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **ПРАВО**

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Право

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: III година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Право за III година е ученикот да се запознае со договорното и наследното право, да ја разбере важноста на договорите во исламското право и нивната примена во секојдневниот живот. Ученикот да стекне знаења за правилата на наследното право, да ги знае категориите на наследниците и принципите за праведна поделба на имотот.

Од општата цел на наставата по предметот Право III произлегуваат следниве посебни цели:

- Учениците да можат да го објаснат поимот договор (акд), да ги разликуваат основните елементи и услови на еден договор и да знаат на кој начин се склучува договор.
- Учениците да препознаваат примери на легитимни договори од секојдневниот живот и да знаат да ги разликуваат дозволените и недозволените договори.
- Учениците да се запознаат со поимот Вакуф, да можат да објаснат зошто се основале вакуфи и каква улога имаат во општеството;
- Учениците да се запознаат со наследното право, да ги разликуваат категориите на наследници, да применат едноставни примери за делење на наследство според исламските правила.
- Да развијат чувство за праведност и почитување на одредбите при делење на имотот.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Право.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На час ови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. ДОГОВОР И НЕГОВАТА ТЕОРИЈА - Дефиниција - Рукнови (столбови) - Дефиниција на Иџаб (понудата) и Кабул (прифќањето) - Услови на договор - Обврски од договорот - Видови на договор	3	- Ученикот да знае што е договор, кои се неговите елементи, кои услови треба да се исполнат, кои договори се дозволени и важноста на договорите за праведноста во општеството.	Објаснување, дискусија и анализа на примери	3. Арапски јазик 4. Граѓанско право
II. ДОГОВОР ЗА ПРОДАЖБА - Дефиниција - Правна основа - Рукнови (Столбови) - Договор преку телефон и други средства	4	- Ученикот да го научи значењето на правичната трговија, да ги разбере условите за валиден договор и дали може да се склучи без физичко присуства на страните.	- Објаснување, Дискусија и анализа на примери	2. Арапски јазик 3. Граѓанско право
III. УСЛОВИ НА ДОГВОРОТ ЗА ПРОДАЖБА	2	- Ученикот да знае дека договор за да биде валиден треба да ги исполни условите кои што се повразани со формата на склучување на договорот, предметот, цената и	- Објаснување, Дискусија и анализа на примери	1. Граѓанско право

		страните (купувач и продавач).		
IV. НЕВАЛИДНИ ДОГОВОРИ ЗА ПРОДАЖБА	2	- Ученикот треба да знае кои договори се неисправни според исламското право и зоште се неисправни.	- Објаснување, дискусија, групна работа	1. Арапски јазик 2. Ахалк (Етика)
V. ПРОДАЖБА СО ПРЕПЛАТА - Правна основа - Рукнови (столбови) - Услови на продажбата со преплата	4	- Ученикот да научи дека продажбата со преплата е дозволен договор со цел да се помогне во трговијата.	- Објаснување, анализа на примери, групна работа	2. Арапски јазик 3. Економија
VI. ПРОДАЖБА НА РАТИ - Ставови на исламските правници - Договори на продажба што не се дозволени на рати	2	- Ученикот да знае што е продажба на рати и да ги препознае дозволените и недозволените договори според исламските научници.	- Објаснување, групна работа анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Економија
VII. ДОГОВОР ЗА РАСКИНУВАЊЕ НА ДОГОВОР	1	- Ученикот да знае кога се раскинува еден договор и кои се правата и обврските на страните при раскинување.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	3. Арапски јазик 4. Граѓанско право
VIII. КАМАТА - Видови на Камата - Причина за Камата	2	- Ученикот да се запознае со поимот камата, да знае зошто е забранета во Исламот и	- Дискусија, групна работа и анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Веронаука 3. Економија

		да препознае примери на камата во секојдневниот живот.		
IX. ДОГОВОР ЗА ДАРУВАЊЕ - Легитимноста - Столбови - Услови	3	- Ученикот да знае што е договор за дарување, како се склучува и кои се правата на дарителот и примателот.	- Објаснување, групна работа, анализа на примери	3. Арапски јазик 4. Ахлак
X. ДОГОВОР ЗА АМАНЕТ (Доверување)	2	- Ученикот да знае што претставува договор за аманет, кои се обврските на примачот и зошто е важно чувањето на довереното.	- Објаснување, Дискусија, анализа на ајети и хадиси	3. Ахлак (Етика) 4. Арапски јазик
XI. ГАРАНЦИЈА (Депозит) - Легитимноста - Мудроста - Столбови - Услови	3	- Ученикот да се запознае со поимот гаранција и да ги разликува дозволените и недозволените форми на гаранција.	- Објаснување, дискусија, групна работа	1. Арапски јазик 2. Економија
XII. ОБЕДИНУВАЊЕ НА БОГАТСТВОТО - Мудроста - Кој има предност при обединување	2	- Ученикот да разбере што значи обединување на богатството, зошто се применува и кој има предност.	- Објаснување, Дискусија	3. Арапски јазик 4. Економија

XIII. ДОГОВОР ЗА ОРТАШТВО -Аргументи за легитимноста -Видови на орташтво	3	- Ученикот да го разбере поимот орташтво, да знае кои видови на орташтво постојат и да ги разликува дозволените и недозволените форми.	- Дискусија, практични примери	2. Арапски јазик 3. Економија
XIV. ДОГОВОР ЗА КИРИЈА (Изнајмување) -Договорни страни -Суштина на кирајата -Плаќање -Времетраење	4	- Ученикот да знае што претставува договор за кирија, кои се страните на договорот и да ги разбере нивните права и обврски.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	1. Веронаука 2. Економија
XV. ДОГОВОР ЗА СЕЕЊЕ НА ЗЕМЈА -Одредби -Форма на договорот	1	- Ученикот да се запознае со договорот за сеење, кои се неговите услови и како се дели добивката.	- Објаснување, анализа на примери	2. Арапски јазик 3. Економија
XVI. УЗУРПАЦИЈА НА ИМОТ -Одредби -Последици	2	- Ученикот да знае зошто е забранета узурпацијата и кои се обврските на оној што извршил узурпација.	- Дискусија, анализа на примери, групна работа	1. Арапски јазик 2. Ахлак 3. Ѓраѓанско право
XVII. ДОГОВОР ЗА ТЕСТАМЕНТ	2	- Ученикот да знае што претставува тестамент, кои се неговите услови и ограничувања и кога се применува.	- Дискусија и анализа на примери и хадиси	1. Арапски јазик 2. Ѓраѓанско право

XVIII. ДОГОВОР ЗА ВАКУФ -Легитимноста -Видови на вакуф -Продажба на вакуф (при оштета или замена) -Вакуф во РС Македонија -Враќање на вакуфските имоти	4	- Ученикот да знае што е договор за вакуф, која е неговата цел и зошто вакуфот има трајна важност. - Да се запознае со враќањето на вакуфските имоти во Република Северна Македонија.	- Дискусија, анализа на хадиси, групна работа	1. Веронаука 2. Ахалак
XIX. НАСЛЕДНО ПРАВО -Вредноста и важноста на познавањето на оваа дисциплина	2	- Ученикот да се запознае со наследното право и да ја увиде важноста на неговото познавање.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Граѓанско право
XX. ОДРЕДБИ ЗА НАСЛЕДСТВОТО ВО КУРАНОТ -Рукнови (столбови) на наследството -Причини за наследување -Пречки за наследување -Услови за наследување -Права што се поврзани со оставениот имот	3	- Ученикот да се запознае со основните наследници спомнати во Куранот, уделот кој им припаѓа како и редоследот на поделбата на наследството.	- Дискусија, анализа на случај, групна работа, анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Курански науки 3. Веронаука 4. Математика
XXI. НАСЛЕДНИЦИ -Рангирање на наследниците -Курански одредби за наследување	2	- Ученикот да се запознае со рангирањето на	- Дискусија, анализа на примери	2. Арапски јазик 3. Курански науки

		наследниците и колкав удел им припаѓа.		
XXII. АСХАБУЛ ФУРУД И МОЖНОСТА ЗА НАСЛЕДУВАЊЕ ОД АСХАБУЛ ФУРУД	3	- Ученикот да знае кои се Асхабул Фуруд и да може да ги препознае нивните фиксирани удели во наследството.	- Дискусија, анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Курански науки
XXIII. ЕЛ-ХАЏБ ИСКЛУЧУВАЊЕ И ОГРАНИЧУВАЊЕ -Видови на Хаџб	2	- Ученикот да знае што е Хаџб и да ги разликува неговите видови: целосно исклучување и ограничување на уделот.	- Дискусија, анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Курански науки
XXIV. АСАБАТИ (УНИВЕРЗАЛНИ НАСЛЕДНИЦИ) -Групирање на асабатите	2	- Ученикот да знае кои се Асабати и да ги разликува четирите групи.	- Дискусија, анализа на примери, групна работа	2. Курански науки
XXV. АВЛИ (ПРОПОЦИОНАЛНО НАМАЛУВАЊЕ) -Случаи кога Авли не се прифаќа	2	- Ученикот да разбере што е Авли, кога се применува и да може да разликува кога не се прифаќа.	- Објаснување, дискусија	1. Веронаука
XXVI. ВРАЌАЊЕ НА ИМОТОТ КАЈ АСХАБУЛ ФУРУД	1	- Ученикот да знае што е Радд, кога се применуваат и да може да објасни дека остатокот се враќа на	- Дискусија, анализа на примери	1. Веронаука 2. Математика

		Асхабул Фуруд ако нема Асабати.		
XXVII. УТВРДУВАЊЕ НА ЗАЕДНИЧКИ ИМЕНИТЕЛ	2	- Ученикот да знае што е Тесхихул Меселе и да умее да најде заеднички именител за да ги претвори уделите во цели броеви.	- Објаснување, дискусија, анализа на примери, групна работа	2. Арапски јазик 3. Курански науки 4. Математика
XXVIII. ПОДЕЛБА НА ОСТАВЕНИОТ ИМОТ	2	- Ученикот да се запознае со редоследот на поделба на имотот на покоениот: погребни трошоци, долгови, тестамент, па потоа поделба на наследството.	- Објаснување, анализа на примери	1. Веронаука 2. Ахлак
XXIX. ДЕВУЛ ЕРХАМ (РОДНИНИ ПО МАЈЧИНСКА ВРСКА)	1	- Ученикот да стекне познавања за наследниците Девул Ерхам и да знае во кои ситуации тие наследуваат.	- Објаснување, дискусија	2. Арапски јазик 3. Ахлак
XXX. АКЦИДЕНТАЛНИ ПРОБЛЕМИ -Право на наследство на неродено дете -Наследување на исчезнато лице	4	- Ученикот да се запознае со некои од акциденталните проблеми во наследството и да може да ги научи основните	- Објаснување дискусија, анализа на примери	1. Општествени науки 2. Ѓраѓанско право

-Наследување на вонбрачно дете -Наследување на удавени во несреќи и сл.		прваила со кои се решаваат такви случаи.		
--	--	--	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Право согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусија, анализа на текстови, групна работа, анализа на примери, студија на случај и сл.

Активности на ученикот: активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи.

Активности на наставникот се: објаснување, поттикнување на дискусија, следење на резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Право се изведува преку редовни часови, индивидуални задачи и групна работа.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Фикх се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Право потребно е да се користи: Учебник по Право, верски текстови, аудио-визуелни материјали, практични примери, смарт таблети.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник FIKHU (за III год.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Право ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
РЕТОРИКА

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Реторик

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: III година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Реторика ученикот да стекне знаења за науката на исламската мисија (даве) и реториката, со што ќе се оспособи да ја разбере важноста, методите и основите на оваа наука во служба на верата..

Од општата цел на наставата по предметот Реторика произлегуваат следниве посебни цели:

- Да го објасни поимот, важноста и видовите на даве.
- Да ги препознае карактеристиките на исламската мисија и улогата на повикувачот.
- Да ги разликува категориите на повикување и задачите на повикувачот.
- Да ја сфати поврзаноста меѓу моралот, знаењето и посветеноста во мисијата.
- Да ги совлада основите на исламската реторика, условите и нејзината важност.
- Да вежба хутбе и нивните форми како практичен дел од реториката.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од сите други претходни теолошки наставни предмети.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На час ови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Дефиниција на Даве - Терминолошки аспект - Етимолошки аспект	3	- Ученикот да го објасни поимот даве во јазичен и терминолошки контекст.	Дискусија и анализа на дефиниции, споредба со литература.	5. Веронаука
II. Важност на науката за Даве - Категории на повикување - Видови на повикување - Карактеристики на исламското повикување	6	- Ученикот да ги запознае категориите и видовите на повикување, како и нивните карактеристики.	- Читање текстови, компаративна анализа.	4. Социјологија 5. Историја на религии
III. Повикувачот - Задачи на повикувачот - Остроумност - Знаење - Посветеност и морал	8	- Ученикот да ја разбере улогата и одговорностите на повикувачот.	- Анализа на хадиси, дискусии, студии на случај.	1. Ahlak(Етика) Психологија
IV. Повиканиот - Право на повиканиот - Водечка класа - Народ - Лицемери - Грешници	6	- Ученикот да ги анализира категориите на повиканите и нивните права.	- Дискусија, анализа на ајети и практични примери.	1. Општествени науки
V. Методи на повикување - Болест и лекување	6	- Ученикот да ги објасни методите на	- Практични вежби и дискусии.	4. Психологија

		повикување и нивната примена.		
VI.Наука за реторика - Дефиниција - Важност - Позиција во исламското повикување	8	- Ученикот да ги разбере основите на реториката и нејзината улога во даве.	- Анализа на текст, дискусии.	3.
VII.Услови на науката за реторика - Хутбе и нејзина подготовка - Хатиб и негови особини	8	- Ученикот да ја вежба подготовката на хутба и да ги анализира особините на хатибот.	- Подготовка на хутби, практична работа.	5.
VIII.Особини на хатибот - Природни особини (фитрије) - Остроумност - Ораторство - Благонаклонетост кон слушателите - Психички, морални и умствени особини	9	- Ученикот да развие комуникациски вештини и да ја разбере важноста на моралот.	- Вежби по ораторство, практична анализа.	1. Психологија 2. Ahlak(Етика)
IX.Дефиниција на моралот	4	- Ученикот да го објасни поимот морал и неговата важност.	- Дискусија, компаративна анализа.	5. Ahlak(Етика) 6. Теологија
X.Хутбе и видови на говорење - Видови на хутбе - Хутба за Курбан Бајрам	14	- Ученикот да ги вежба видовите на хутбе и да научи конкретни хутби наизуст.	- Практична работа, рецитирање хутби.	5. Верска пракса 6. Арапски јазик

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Реторика согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусија, анализа на текстови, групна работа, практична примена, студија на случај и сл.

Активности на ученикот: активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи.

Активности на наставникот се: објаснување, поттикнување на дискусија, следење на резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Реторика се изведува преку редовни часови, индивидуални задачи и групна работа.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Реторика се организирани во две полугодии, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Реторика потребно е да се користи: Учебник по Реторика, верски текстови, аудио-визуелни материјали, практични примери, смарт таблети.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *Da'Ve-Retorikë* (III год.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Реторика ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ТЕМАТСКИ ХАДИС

(задолжителен)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТЕМАТСКИ ХАДИС

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Трета година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Тематски Хадис е ученикот да стекне основни и систематски знаења за хадисите на Пратеникот Мухаммед (с.а.в.с.), нивната класификација, методите на пренесување и проверка со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Тематски Хадис произлегуваат следниве посебни цели:

- Да се запознаат со значењето на хадисот како втор извор на исламското право по Кур'анот.
- Да ги научат методите на собирање, проверка и класификација на хадисите.
- Да стекнат умеење за правилна примена на хадисите во верски и морален контекст.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Кур'ан, Историја на исламот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Науката за хадисот	7	Учениците да го објаснат поимот и предметот на науката за хадисот, нејзината важност и развојот низ историјата.	Предавање со историски примери, користење на дијаграми за развојот на хадиската наука.	Хадис 2
II. Терминологијата на хадисот	11	Да ја совладаат основната терминологија (иснад, матн, сахих, даиф и др.).	Презентации со дефиниции, примери и практична употреба.	////
III. Категории на хадисите	10	Да ги класифицираат хадисите според бројот на пренесувачи и степенот на автентичност.	Табели и споредбени анализи, работа во групи.	///
IV. Одбиениот и слабиот хадис и неговите видови	15	Да ги разликуваат одбиените и слабите хадиси и да ги идентификуваат нивните видови.	Анализа на примери, дискусија за критериумите на прифаќање или одбивање.	///
V. Видови на текстови и Хадис Кудси	8	Да го објаснат поимот Хадис Кудси и разликата меѓу него, Кур'анот и другите хадиси.	Читање на примери, споредбена анализа.	//
VI. Четирите муснеди	7	Да се запознаат со четирите муснеди и нивната улога во пренесувањето на хадисите.	Историски преглед и анализа на содржината.	//
VII. Шесте збирки на хадисот	7	Да ги познаваат шесте најпознати збирки на хадисот и нивните автори.	Читање и анализа на одбрани хадиси од секоја збирка.	///
VIII. Други познати збирки на хадисот	7	Да се запознаат со други значајни хадиски збирки надвор од шесте .	Кратки презентации од учениците за секоја збирка.	///

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Тематски Хадис*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: _предавање, дискусија, работа во групи, анализа на текстови, презентации и сл.

Активности на ученикот: _читање хадиси, анализа, дебатирање _.

Активности на наставникот се: објаснување, насочување на дискусијата, проверка на разбирањето _.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Тематски Хадис* се изведува: со користење на литература .

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Тематски Хадис* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Тематски Хадис* потребно е да се користи:

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник "*Тематски Хадис*".

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: Длабоко познавање на науката за хадисот и исламската теологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Тематски Хадис ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ТУРСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА

(задолжителен предмет)

За III година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТУРСКИ ЈАЗИК

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: III г.

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Турски јазик е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења од областа Турски јазик, со цел да се оспособи за прдолжување на образованието во соодветните и сродните високо образовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Турски јазик и литература произлегуваат следниве посебни цели:

Стекнување сознание за читање, разбирање, пишување на Турски јазик и литература

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Турски јазик.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Граматика: Alfabe (ünlüler ve büyük ünlü uyumu. Şimdiki zaman.AD durum ekleri. Emir kipi. çoğul eki. soru eki. ile bağlacı. İmek eylemi. İyelik ekleri. Geçmiş zaman kipi. Gelecek zaman kipi. Kişi zamirleri. İşaret zamirleri. İstek kipi. Geniş zaman. Meden madan ulacı. Ettirgen eylem. Kadar ilgeci. Erek arak ulacı. Pekıştirme sıfatları. Belirsiz geçmiş zaman.	20	Совладување на граматичните цели и разлики во Турскиот Јазик, со цел правилно читање, пишување и зборување.	Повторување, проверување на знањето на учениците и ефикасноста на часовите.	Турски јазик.
Читање и преведување. Öğrencilerle tanışmak. Tanışma. Türkçe kursunda. İstasyonda. Bilet	26	Поттикнување на размислувањето, совладување и разбирање на тематските цели, читање, пишување, преведување на материјалот за да биде по ефикасна за ученикот.	Индивидуална работа, работа во група, создавање на дијалог меѓу учениците.	

gişesinde. Barış bey. Saat okumaları. Ata sözleri. Bankada. Otelde. Resepsionda. Kasapta. Dönercide. Trende. Karşılama. Yolculuk sonrası. Süpermarkette. Kış tatilinde neler yaptık. Haftanın günleri. İş dönüşü. Eser hanımın bir günü. Fakültede. Fakülteye kayıt dilekçesi. Monikanın evi. Benim evim. Anneler günü.				Турски јазик и литература
Повторување на материалот: Aalıştırmalar. Sözlü anlatım. Konuların tekrarı	18	Проверувње на знаењето на учениците. ефикасноста на часовите.	Слободна дискусиа, дебат и диалог, дискусни идеи.	Турски јазик и литература
Проверување на знаењето , оценување на учениците	8	Тестирање, усмено, писмено и можност за подобрување на оценките.	Работа на проект, поттикнување на размислувањето, користење на објаснителен речник.	Турски јазик и литература

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Турски јазик, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: Учебник, работна тетратка, речник, електронска табла, и др.

Активности на ученикот: Учење, читање, преведување, меѓусебен дијалог .

Активности на наставникот се: одржување на часот и спроведување.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Турски јазик и литература *се изведува преку физичко присуство во училишта.*

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Турски јазик потребно е да се користи: Учебник, работна тетратка, речник, електронска табла, интернет и др.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку, усмено испитување, тестирање, меѓу себен дијалог, повторување у др .

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Турски јазик, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: avgust 2025 година

**НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА
ЧЕТВРТА ГОДИНА**

за предмети од областа на теологија согласно Наставниот план

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
АЛБАНСКИ ЈАЗИК

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Албански јазик

1.2. Вид на средно образование: Општо средно образование – гимназија

1.3. Година на изучување: Четврта година

1.4. Број на часови:

- Неделно: 2 часа
- Годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по Албански јазик и литература е ученикот е да стекне : основни и општи поснавања, да ги развие јазичните и книжевните компетенции преку кои ќе усоврши правилна комуникација, креативно изразување и критичко размислување, а воедно ќе ја продлабочи културната и националната свест.

Од општата цел на наставата од предметот Албански јазик и книжевност произлегуваат следниве посебни цели: да стекнат цврсти знаења од областа на јазикот и литературата, да развијат љубов кон читањето и пишувањето, како и способност за анализа, интерпретација и примена на јазичните и литературните знаења во секојдневниот живот.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Албански јазик и тоа:

За успешно совладување на програмските содржини потребно е учениците да поседуваат основни знаења од областа на албанскиот јазик и книжевност, стекнати во претходните години на образование: правилно читање и пишување, познавање на основните граматички правила, основни познавања од лексикологија, морфологија и синтакса, како и навика за читање и разбирање на литературни текстови.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематска целина	Број на часови	(Конкретни цели)	Дидактички цели	Корелација меѓу тематските целини и предмети
Лексикологија	7	Учениците да се запознаат со значењето, потеклото и слоевите на зборовите. Да применуваат правилна употреба на зборови во комуникација.	Да се развие јазичната култура и лексичка прецизност кај учениците.	Историја (етимологија и потекло на зборови), Географија (топоними), Информатика (термини)
Морфологија	6	Да ги усвојат основните зборовни групи и нивните форми. Да применуваат морфолошка анализа во писмено и усно изразување.	Да се оспособат учениците за правилна употреба на зборовни форми во комуникација.	Македонски и турски јазик (споредба на зборовни форми), Математика (логичка структура).
Синтакса	5	Да препознаваат едноставни и сложени реченици. Да изградат способност за јасно и правилно изразување.	Да се усовршат способностите за правилна граматичка конструкција на реченици.	Македонски и турски јазик (реченични конструкции), Филозофија/Логика (структура на мислата).
Албанска книжевност	10	Да стекнат познавање за значајни автори и литературни дела од албанската книжевност. Да ја согледуваат поврзаноста меѓу книжевноста и културниот идентитет.	Да се развие интерес и вреднување на албанската книжевна традиција и култура.	Историја (општествен и културен контекст), Уметност (врска меѓу литература и уметнички израз).
Светска книжевност	6	Да се запознаат со познати автори и книжевни дела од светската литература. Да развиваат способност за споредба на домашната и светската книжевна традиција	Да се прошири литературното знаење преку запознавање со светската книжевна ризница.	Историја (епохи и движења), Филозофија (идејни струи во книжевноста).
Изразување и творештво	8	Да ја развиваат способноста за креативно и јасно изразување.	Да се поттикне креативноста и слободното изразување	Ликовно образование (креативност), Граѓанско

		Да создаваат сопствени усни и писмени творби (есеј, приказна, говор).	во писмена и усна форма.	образование (јавно изразување, аргументација).
Повторување и утврдување	8	Да ги систематизираат и зацврстат стекнатите знаења. Да ја применуваат усвоената теорија во практични задачи.	Да се зајакнат стекнатите знаења и да се применуваат во нови ситуации.	Сите наставни предмети (систематизација и примена на знаења).
Лектира	6	Да читаат избрани книжевни дела и да развиваат аналитички способности. Да изразуваат личен став и критичко мислење за прочитаното.	Да се развијат читачки навики и критичко размислување преку анализа на дела.	Историја (контекст на делата), Уметност/Музика (културна средина на делата).
Граматички вежби	6	Да применуваат граматички правила во практични задачи. Да ја усовршуваат писмената и усната точност.	Да се усоврши точноста во пишувањето и говорот преку практична примена.	Македонски и турски јазик (граматички структури), Информатика (јазик и кодирање).
Писмена работа	4	Да се оспособат за пишување на различни видови писмени творби. Да користат правилна структура и стил при изразување.	Да се применат усвоените јазични и стилски знаења во сопствени текстови.	Историја и Социологија (есеј со општествени теми), Странски јазици (стил и форма на текст).

4.2. Наставни методи и активности на учење

Методи:

- Комуникативен метод
- Анализа и интерпретација
- Индивидуална и групна работа
- Истражувачки и проектен пристап

Активности на учениците:

- Читање и анализа на текстови
- Креативно пишување
- Усни презентации

- Дискусии и дебати

Активности на наставникот:

- Водење на наставата
- Објаснување на јазични и литературни содржини
- Поддршка и менторство
- Оценување и повратна информација

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата се реализира:

- Во редовни часови според наставниот распоред
- Преку писмени задачи, проекти и презентации
- Организирано во две полугодии и четири тримесечја

4.4 Наставни средства и помагала

- Учебник и работна тетратка по Албански јазик (втор јазик) – одобрени од МОН
- Аудио/видео материјали
- Табла, флаш-картички, слики
- Дигитални алатки (PowerPoint, Kahoot, Quizlet итн.)

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1 Основни карактеристики на наставниците

- Наставник со соодветно образование

– Завршен филолошки факултет (албански јазик и литература).

– Пожелно: положен педагошко-психолошки и методички испит.

- Познавање на наставна методологија

– Способност за примена на современи наставни методи (комуникативен пристап, критичко читање, индивидуализирана настава).

– Способност за работа со разнолики ученици и употреба на диференцирани материјали.

- Континуирано професионално усовршување

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Албански јазик и книжевност

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Албански јазик и книжевност, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапски јазик

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапски Јазик

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Четврта година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 99 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* е ученикот да стекне знаења за изговарање на фонemi, зборови и реченици, исто така да може да има знаења за културата на тие што го имаат мајчин јазик арапскиот., со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

- Од општата цел на наставата по предметот Арапски Јазик произлегуваат следниве посебни цели:
- да препознава процеси на учење, самостојно да користи дадени материјали и да применува познати стратегии за самостојно изучување странски јазик и во учењето на арапскиот јазик;
- аудио-визуелно да препознава нови зборови и искази и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати текстови со позната и помалку позната тематика;
- да репродуцира и продуцира зборови и јазични искази согласно соодветното ниво;
- усно и писмено да опишува и искажува сопствени искуства, мислења и ставови со едноставен вокабулар на секојдневна и позната тематика;
- да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со примена на едноставни сврзници;
- да води едноставна комуникација, куси разговори на секојдневни теми;
- да препознае социокултурни разлики од секојдневниот живот на сопствената култура и културата на земјите од арапско говорно подрачје и сопствени стереотипни ставови и однесувања;
- да развива интерес кон културата на земјите од арапско јазично подрачје.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и мајчиниот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Именките во генитив - Именките во генитивна врска со предлози - Именки во генитивна врска - Предлози во генитив (15 предлози)	17	Ученикот/ученичката: -новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водене разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл.	<i>13.</i>

		мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; - вежби од типот на повеќеочлен избор; - вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; - играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; -вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки	
--	--	--	--	--

			состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
II. Вежби	10	Ученикот/ученичката: -новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водене разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на	3. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети 4. Teoloshki nauki

			вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; - вежби од типот на повеќеочлен избор; - вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; - играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; -вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
Придавка Сврзник Нагласување Замена	8	Ученикот/ученичката: -новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети

		елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водене разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; - вежби од типот на повеќечлен избор;	Teoloshki nauki
--	--	---	---	-----------------

			- вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; - играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; -вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
- преодни глаголи - непреодни глаголи - полни и неполни глаголи	6	Ученикот/ученичката: -новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водење разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на	<i>1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети</i> Teoloshki nauki

		каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; - вежби од типот на повеќеочлен избор; - вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери;	
--	--	--	---	--

			- играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; - вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
Реченицата и видови на реченици - именска реченица - глаголска реченица - негациска реченица - прашална реченица - сврзна реченица - реченица што покажува состојба - условна реченица	10	Ученикот/ученицката: - новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот;	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водене разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; - вежби од типот на повеќечлен избор; - вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; - играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; - вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
Периоди на арапската литература	6	Ученикот/ученичката: - новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. - Точно да употребува определени едноставни	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и	I. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и

		граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури. Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водене разговор на тема како се загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови;	другите предмети Teoloshki nauki
--	--	---	---	--

			- вежби од типот на повеќечлен избор; - вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; - вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; - играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл; -вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
Конверзација	22	Ученикот/ученицката: -новонаучената лексика да ја препознава, разбира и применува во контекст. Точно да употребува определени едноставни граматички структури, се уште систематски прави елементарни грешки, но по правило може да го изрази саканото; Да разликува и да разбира определени граматички структури.	Говорно и писмено изразување по однос на вредностите презентирани во филмовите, книгите и медиумите. Изразување сопствено мислење и ставови по однос на темата во вид на предлози и совети преку вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното. Вежби со слушање или читање и репродукција на слушнатото или прочитаното на тема човекови права и одговорности. Водење разговор на тема како се	1. Со предзнаењата од првиот и вториот странски јазик и другите предмети Teoloshki nauki

		Соодветно да применува јазични функции за да го искаже она што сака да го каже во едноставна и директна размена на ограничени информации во однос на познати секојдневни прашања, но во други ситуации вообичаено мора да презема компромиси во опсегот на исказот; Без голем напор соодветно да применува јазични функции за да состави искази за познати теми, да води кратки разговори и покрај тоа што често мора да размисли и да започне одново.	загрозуваат човековите права во име на напредокот со примена на новите лексички единици. Писмено и усно реагирање и изразување на критика и револт преку кратки писма, пароли, описи, дијалози и сл. Активностите и методите кои се сугерираат можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се: вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; вежби од типот на пополнување празни места во реченицата, вметнување зборови или реченични делови; вежби од типот на повеќечлен избор; вежби од типот на поврзување искази, прашања и одговори, антоними и сл; -вежби за правилен редослед на зборовите во реченицата вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери; играње улоги и симулации на дадени ситуации и сл;	
--	--	--	---	--

			-вежби за писмено изразување (дијалози, кратки писма, кратки состави и сл.) со цел практична примена на граматичките содржини	
--	--	--	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: СЛУШАЊЕТО, ЗБОРУВАЊЕТО, ЧИТАЊЕТО, ПИШУВАЊЕТО и КОМУНИКАЦИЈА.

и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да ги применува тоа што е учено, да слуша, да пишува, да повторува, да презентира

Активности на наставникот се: организирање, планифицирање, подготвување на лекциите, поставување на прашања, давање на препораки..

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Арапски Јазик* се изведува: теоретска настава и практична настава, како што и дискусии со експерти на предметот.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Арапски јазик* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Арапски Јазик* потребно е да се користи:пројектор, видео снимки, аудио снимки, смарт борди, компјутерска технологија.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *Арапски Јазик* за Прва година

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: _____има позитивно влијание кај учениците со методологијата која ја применува, изгледот негов да биде во склоп на кодексот за облекување, да е соработлив и со другите професори, да има афинитети за применување на новата технологија. .

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Арапски Јазик-,

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Арапски Јазик , ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Арапско читање

(задолжителен предмет)

За четврта година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Арапско читање

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: четврта година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 4 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 132 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Арапско читање е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења на зборовите и ајетите од Куранот, како и да развие способност за читање и разбирање на Куранот со почит и посветеност. Преку овој предмет, исто така, се цели ученикот да се запознае со исламската култура и духовните вредности што произлегуваат од Куранот, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Арапско читање произлегуваат следниве **посебни цели**:

- Да го препознае процесот на учење и самостојно да ги користи дадените материјали, како и да применува познати стратегии за самостојно изучување на читањето на Куранот;
- Аудио-визуелно да препознава нови зборови и ајети и да го разбере нивното значење во познат контекст;
- Глобално и селективно да разбира прочитани или слушнати делови од Куранот со позната и помалку позната тематика;
- Да репродуцира и чита ајети и изрази од Куранот во согласност со своето ниво;

- Усно да чита и рецитира делови од Куранот со јасен изговор и почитување на правилата за читање (таџвид);
- Да пишува едноставни зборови и изрази од Куранот, со примена на едноставни сврзници за составување на разбирливи мисли;
- Да развива способност за едноставна комуникација на верски и морални теми поврзани со содржината на Куранот;
- Да препознае и спореди елементи од исламската култура со сопствената култура, размислувајќи за сопствените ставови и однесувања кон верата;
- Да развива интерес и љубов кон читањето на Куранот и духовните вредности што произлегуваат од него.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и квалитетно совладување на наставните содржини во четвртата година, неопходно е учениците да поседуваат цврста основа изградена во текот на првата втората и третата година, преку предметот Арапско читање. Во тој период, учениците се стекнуваат со вештини за правилно читање на Кур'анот и методологијата на читање (Теџвидот) се запознале со основните правила и методологија на читање и нивната класификација, како и со меморирање на селектирани делови од Ајети (Сури) од Кур'анот. Овие елементи не се само технички аспекти и методи на читањето, туку и суштински компоненти што го подготвуваат ученикот за подлабоко разбирање и совладување на духовната поврзаност со текстот односно Куранот. Во четвртата година, сите стекнати знаења во текот на првата втората и третата година се сметаат за клучни, бидејќи се резумираат како една целина .

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Читање на Куранот/ Анализа	34	Специфичните цели на наставата по читање на Кур'анот се насочени кон јакнење на способностите на ученикот за прецизно, свесно и духовно одговорно читање на кур'анските ајети. Очекувањата се учениците да стекнат цврсти основи во точна артикулација и читање на арапските букви и зборови, применувајќи ги стандардите на теџвидот, со особен фокус на разликување и правилен изговор на специфичните арапски гласови кои немаат еквивалент во мајчиниот јазик.	Наставата по читање на Кур'анот бара методолошки прецизно осмислена и педагошки конзистентна реализација, која ќе овозможи систематско и квалитетно стекнување на вештини и знаења кај учениците. Улогата на наставникот е да ја моделира наставната средина така што ќе ги земе предвид психофизичките карактеристики на учениците, нивното претходно искуство и индивидуалната динамика на напредок. Пристапот треба да биде флексибилен, но истовремено структуриран, овозможувајќи секој ученик да напредува според сопствените можности и капацитети.	Арапски јазик Арапско читање
Запознавање со план-програмата на четврта година	1	Учениците да се запознаат со наставниот план, целите и содржината на предметот	Кратка презентација на наставниот план; објаснување на редоследот на наставните единици; поттикнување прашања од учениците	Арапски јазик Арапско читање
Повторување на материјалот од третата година	1	Учениците да ги идентификуваат и поврзат претходно стекнатите знаења со новите содржини	Повторување преку групна работа, квизови, дискусии и практични вежби	Арапски јазик Арапско читање

Читање на последните 10 страници од секој џуз	34	Учениците да го подобрат изговорот, течноста и примена на на методологијата (таџвидот)	Индивидуално читање со корекции од наставникот; работа во парови; слушање на аудио примери	Арапски јазик Арапско читање
Меморирање на Сура Таха (ајети од 1-8) и Сура Фетх (ајети од 1-9)	2	Учениците да ја научат на памет сурата со точна артикулација и примена на таџвид	Постепено меморирање; повторување со аудио поддршка; проверка на точноста	Арапски јазик Арапско читање
Меморирање на дел од сурата Ел Бекара и сура Рахман	6	Учениците да ги научат сурите на памет и да ги рецитираат без грешка	Работа во мали групи; индивидуално тестирање	Арапски јазик Арапско читање
Меморирање на Сура Ал Имран (ајети 100-109) Меморирање на Сура Хаџ (ајети 34-38) Меморирање на Сура Нахл (ајети 120-128) Меморирање на Сура Ахзаб (ајети 40-48) Меморирање на Сура Фузилет (ајети 30-36)	6	Учениците да ги научат на памет избраните ајети со точна примена на таџвид правилата и правилен изговор	Постепено меморирање; рецитирање во групи и индивидуално; користење на аудио записи за проверка на точноста	Арапски јазик Арапско читање
Повторување на Методологијата на Читање на Куранот (Теџвидот)	30	Учениците ги повторуваат сите правила од Методологијата на Читање на Куранот кои ги стекнале во текот на првата , втората и третата година	Повторување и објаснување со примери од Куран; практични вежби; споредба на изговори	Арапски јазик Арапско читање
Повторување на целиот материјал и Оценување	18	Учениците се оценуваат и вреднуваат соодветно на нивните стекнати знаења во текот на првата и втората полугодие	Повторувања на материјалите пред оценување ...	Арапски јазик Арапско читање
Вкупно часови	132			

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет **Арапско читање**, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: водење на фокусиран разговор, решавање на проблеми, симулација на реални ситуации, учење преку самостојно откривање, тимска настава и сл.

Активности на ученикот: читање и рецитирање, слушање и повторување, објаснување на значењето, дискутирање, презентирање пред група, критичко размислување, решавање домашни задачи.

Активности на наставникот: планирање и организирање на наставата, давање упатства, поттикнување на дискусија, објаснување, поставување прашања, евалуација, охрабрување на самопроценка и креативност, симулација на реални ситуации.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот **Арапско читање** се реализира преку внимателно планиран и педагошки структуриран процес кој ја комбинира теоретската и практичната настава, при што учениците се запознаваат со основните правила на читање на Кур'анот и методологијата (таџвид), правилната артикулација и интонација, како и со духовната и едукативната димензија на самиот текст. Процесот на учење вклучува и анализа на кура'ански ајети, интерактивни дискусии, индивидуална и групна примена на наученото, практични вежби по читање, како и разговори со стручни лица и посети на релевантни институции. Така, учениците се поттикнуваат не само да го совладаат читањето, туку и да ја разберат вредноста и значењето на кура'анското слово во современиот контекст.

4.4. Наставни средства и помагала

За постигнување поголема ефикасност и квалитет во наставата по **Арапско читање**, потребно е да се користи современа наставна технологија, како што се: проектор, компјутерска опрема, аудио и видео-снимки, LCD проектор, визуелни дијаграми, практични формулари и шеми.

Особено значаен е и пристапот до оригинални текстови, коментари на хадиси и стручни списанија од релевантната област. Наставата се потпира и на учебникот „**Арапско читање**“, прилагоден на возраста и предзнаењата на учениците, како и дополнителна стручна литература која им овозможува проширување на знаењата и продлабочување на разбирањето.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата во наставата по **Арапско читање** се заснова на континуирана и објективна евалуација на ученичкиот напредок, преку писмени и усни проверки, практични демонстрации на читање, учество во активности, како и преку изработка на домашни задачи и индивидуални или групни проекти.

Посебно внимание се посветува на прецизноста, флуентноста и интерпретацијата на текстот, но и на способноста за разбирање и рефлексija на содржината.

Секој ученик добива најмалку две оценки по полугодие, врз основа на параметри кои ја вклучуваат и нивната ангажираност, интерес и напредок. Доколку се констатира отстапување од очекуваните резултати, наставникот постапува согласно важечката законска регулатива и презема соодветни корективни мерки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Исламски Науки , ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по **Арапско читање**, ќе се користи училница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот, кои овозможуваат пријатна и инспиративна средина за практично и духовно збогатено учење.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: Август 2025 година.

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО ВЕРСКА ЕТИКА

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Верска Етика

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: IV година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Етика ученикот да стекне морални и етички знаења и вредности, цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Етика произлегуваат следниве посебни цели:

- Развивање на љубов и почит кон верата и општеството;
- Разбирање на моралните и духовните вредности;
- Изградба на свест за одговорност и праведност;
- Да се зајакне свеста за личната и општествената одговорност.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Апологетика (I и II година).

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Улогата и одговорност на човекот – аманетот	4	Ученикот да го разбере поимот аманет и одговорноста пред Аллах	Се поттикнува читање и анализа на ајети и хадиси	6. Веронаука 7. Фикх 8. Социјологија
ii. Љубовта кон аллах Љубов кон пејгамберот а.с. Љубовта кон исламот	4	- Ученикот да развива љубов и искреност кон Создателот - Ученикот да ја разбере важноста на следење на Суннетот и на верата во животот	- Дискусија и практични примери - Анализа на хадис - групна работа	6. Веронаука 7. Историја на исламот 8. Теологија
Исламското единство меѓусебна љубов	3	- Ученикот да ја разбере улогата на братството - Ученикот да го цени братството и соработката	- Работа во групи - Игра на улоги	5. Социјологија
Семеен живот Исламот и соживотот Исламскиот поздрав	4	- Ученикот да ја разбере важноста на семејството и толеранцијата - Ученикот да го совлада начинот и значењето на селамот	- Анализа на примери од животот - Дискусија и практични примери - Демонстрација и дијалог	6. Социјологија 7. Етика 8. Историја 9. Веронаука

Важноста на работата Трговијата и економијата во исламот	5	- Ученикот да ја разбере вредноста на трудот - Ученикот да ги разбере правилата на исламската трговија	- Дискусија, анализа на хадиси - Студија на случај	7.
Односот на исламот кон животот	3	- Ученикот да ја сфати улогата на исламот во секојдневието	- Дискусија	5.
Гордоста и достоинството Искреноста и лагата Грев и грешници Злото како последица на гревовите	8	- Ученикот да ги развива моралните вредности - Ученикот да ги разликува позитивните и негативните особини - Да ја согледа последицата од гревот - Да разбере морално-општествени последици	- Анализа на примери - Дискусија и игра на улоги - Читање на хадиси - Дискусија	4. Психологија 5. Фикх 4. Социологија
Далеку од харамот Праведноста	4	- Да научи што е харам - Да го разбере значењето на правдата	- Анализа на ајети и хадиси - Студија на случаи	3. Фикх
Вредноста на спомнувањето на аллах (дхикр) Покајание (тевбе)	4	- Да ја согледа вредноста на дхикрот - Да ја разбере улогата на теубата	- Практична примена - Дискусија	2. Веронаука
Намаз – молитва	3	- Да ги усвои правилата за намаз	- Практична настава	4. Фикх

Пост – рамазан	4	- Да ја разбере вредноста на постот	- Анализа и искуства	3. Фикх
Зекат хаџ Садака	6	- Да ја разбере важноста на зекатот и хаџот - Да ја сфати улогата на доброволната помош	- Видео презентација - Дискусија - Примери и задачи	3. Историја 4. Фикх
Младоста поминува Потсетување на смрта	4	- Да ја согледа одговорноста на младоста - Да развива свесност за животната минливост	- Дискусија	3. Психологија
Квалитети на вистински муслиман Односот кон мртвите	4	- Да ги набљудува особините на верникот - развие почит	- Групна работа	3. Веронаука
Лошите особини Лага, гатање, хороскоп, коцкање	4	- Да ги идентификува и надмине негативните особини - Да ги препознае забранетите дејствија	- Дискусија - Студија на случај	3. Психологија 4. Фикх

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Верска Етика согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусија, анализа на текстови, групна работа, практична примена, студија на случај и сл.

Активности на ученикот: активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи.

Активности на наставникот се: објаснување, поттикнување на дискусија, следење на резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Етика се изведува преку редовни часови, индивидуални задачи и групна работа.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Етика се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Етика потребно е да се користи: Учебник по Етика, верски текстови, аудио-визуелни материјали, практични примери, смарт таблети.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник AHLAK (за II год.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Верска Етика ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

Вовед во Фикх

(задолжителен)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: **Вовед во Фикх**

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: IV година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годино: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Вовед во Фикх* е ученикот да стекне теоретско и академско знаење за Куран и неговата примена, со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот *Вовед во Фикх* произлегуваат следниве посебни цели:

- Купување и разбирање на Куран
- Практикување и ценување на читањето и тафсирот
- Историја и развој на тафсирот

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет *„Кур'ан , Историја на исламот“* од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Толкување на Истиазата и Толкување на Бесмеле	6	Учениците да го разберат значењето и целта на изговарањето на Истиазата и Бесмеле	Објаснување преку примери и коментари од класични Вовед во Фикхи; поттикнување на дискусија за духовната подготовка.	Кур'ан, Ахлак
Толкување на Ел-Фатиха	8	Да се објасни централната улога на сурета Ел-Фатиха во ибадетот и животот на верникот	Читање и анализа на ајетите, работа во групи.	Фикх, Ахлак
Толкување на сурета Ел-Бакара, ајети 101-103	6	Да се разбере историскиот контекст и поуките за избегнување на магии и заблуди	Поврзување со историски извори и хадиси.	Историја на исламот, Фикх
Толкување на сурета Ен-Нур, ајети 27-31	10	Да се објаснат правилата за влез во куќи и исламските прописи за хиџабот	Анализа на ајетите, примена на реални ситуации.	Ахлак, Фикх
Толкување на сурета Ел-Исра, ајети 23-38	12	Да ги идентификуваат основните етички и правни упатства дадени во овие ајети	Работа во групи, споредбена анализа со хадиси.	Ахлак, Фикх
Толкување на сурета Ед-Духа, Ел-Алек и Ел-Кадр	6	Да се сфати утехата од Аллах во времиња на искушение и значењето на ноќта на Кадр	Објаснување преку историски контекст и лична примена.	Историја на исламот, Ахлак
Толкување на сурета Ел-Аср и сурета Ел-Кевсер	5	Да се разбере повикот кон трпение, праведност и благодарност	Кратка анализа, меморирање и практична примена.	Ахлак, Кур'ан
Толкување на сурите Ел-Ихлас, Ел-Фелек и Ел-Нас	5	Да се разбере монотеизмот во исламот и заштитата од зло преку дови	Меморирање и анализа на значењето, примери од секојдневниот живот.	Ахлак, Фикх

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Вовед во Фикх*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: _предавање, дискусија, работа во групи, анализа на текстови, презентации и сл.

Активности на ученикот: _читање, анализа, дебатирање _.

Активности на наставникот се: објаснување, насочување на дискусијата, проверка на разбирањето. .

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Вовед во Фикх* се изведува: со користење на литература .

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Вовед во Фикх* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Вовед во Фикх* потребно е да се користи:

- Учебници и наставни материјали
- Историски извори и коментари од тафсир
- Работа со наставник и индивидуални задачи

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *Вовед во Фикх*’.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: Длабоко познавање на науката за Куран и исламската теологија, способност за ефикасно водење на наставата, како и мотивација и поддршка на учениците.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- научно поле (според Фраскатиевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Вовед во Фикх ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
Егзегеза на Куранот

(задолжителен)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Егзегеза на Куранот

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: IV година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годино: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *Егзегеза на Куранот* е ученикот да стекне теоретско и академско знаење за Куран и неговата примена. со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот *Егзегеза на Куранот* произлегуваат следниве посебни цели:

- Купување и разбирање на Куран
- Практикување и ценување на читањето и тафсирот
- Историја и развој на тафсирот

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Кур'ан , Историја на исламот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Толкување на Истиазата и Толкување на Бесмеле	6	Учениците да го разберат значењето и целта на изговарањето на Истиазата и Бесмеле	Објаснување преку примери и коментари од класични Егзегеза на Кураноти; поттикнување на дискусија за духовната подготовка.	Кур'ан, Ахлак
Толкување на Ел-Фатиха	8	Да се објасни централната улога на сурета Ел-Фатиха во ибадетот и животот на верникот	Читање и анализа на ајетите, работа во групи.	Фикх, Ахлак
Толкување на сурета Ел-Бакара, ајети 101-103	6	Да се разбере историскиот контекст и поуците за избегнување на магии и заблуди	Поврзување со историски извори и хадиси.	Историја на исламот, Фикх
Толкување на сурета Ен-Нур, ајети 27-31	12	Да се објаснат правилата за влез во куќи и исламските прописи за хиџабот	Анализа на ајетите, примена на реални ситуации.	Ахлак, Фикх
Толкување на сурета Ел-Исра, ајети 23-38	14	Да ги идентификуваат основните етички и правни упатства дадени во овие ајети	Работа во групи, споредбена анализа со хадиси.	Ахлак, Фикх
Толкување на сурета Ед-Духа, Ел-Алек и Ел-Кадр	6	Да се сфати утехата од Аллах во времиња на искушение и значењето на нокта на Кадр	Објаснување преку историски контекст и лична примена.	Историја на исламот, Ахлак
Толкување на сурета Ел-Аср и сурета Ел-Кевсер	6	Да се разбере повикот кон трпение, праведност и благодарност	Кратка анализа, меморирање и практична примена.	Ахлак, Кур'ан
Толкување на сурите Ел-Ихлас, Ел-Фелек и Ел-Нас	6	Да се разбере монотеизмот во исламот и заштитата од зло преку дови	Меморирање и анализа на значењето, примери од секојдневниот живот.	Ахлак, Фикх

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Егзегеза на Куранот*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: _предавање, дискусија, работа во групи, анализа на текстови, презентации _ и сл.

Активности на ученикот: _читање, анализа, дебатирање _.

Активности на наставникот се: објаснување, насочување на дискусијата, проверка на разбирањето. .

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Егзегеза на Куранот* се изведува: со користење на литература .

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Егзегеза на Куранот* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Егзегеза на Куранот* потребно е да се користи:

- Учебници и наставни материјали
- Историски извори и коментари од тафсир
- Работа со наставник и индивидуални задачи

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *Егзегеза на Куранот*’’.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: Солидно познавање на науката за Куран и исламската теологија, способност за ефикасно водење на наставата, како и мотивација и поддршка на учениците.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по *Егзегеза на Куранот* ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
Исламска Култура у цивилизација

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: -Исламска култура и цивилизација

1.2. Вид на средно образование: област на теологија и историја

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Четврта

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет **Исламска култура и цивилизација** е ученикот да стекне да се истражат почетоците, развојот, тековите, карактеристиките и главните одлики на исламската цивилизација низ вековите, о цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот **Исламска култура и цивилизација** произлегуваат следниве посебни цели: Да ги објасни почетоците и фазите на развојот на исламската цивилизација.

- Да ги познава изворите и почетните носители на исламската цивилизација.
- Да ги разликува карактеристиките и одликите на исламската цивилизација.
- Да дискутира за местото што го зазема исламската цивилизација во рамките на светската цивилизација.
- Да ја препознава уметноста и декоративната уметност.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Историја на исламот од прва година и втора година од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. -- Дефиниција на културата на цивилизацијата. Важноста на исламската култура Разбирање на исламската цивилизација -- Извори на исламската култура и цивилизација Карактеристики на културата и цивилизацијата. Култура и цивилизација во династијата Умејади. Исламска култура и цивилизација во Шпанија. Културен и научен развој во абасидската држава Административен систем во	14	- Ученикот да го објасни поимот Култура Цивилизација да се научи потеклото на исламската цивилизација да се разликува исламската цивилизација од другите главните фактори што влијаеле врз развојот на исламската цивилизација како се развила исламската цивилизација во нашата земја	Се поттикнува • Да се објаснат почетоците и фазите на развојот на исламската цивилизација. • Да се познаваат изворите и почетните носители на исламската цивилизација. • Да се разликуваат карактеристиките и особеностите на исламската цивилизација. • Да се презентираат вредностите на исламската цивилизација на објективен и непристрасен начин. • Да се дискутира местото што го зазема исламската цивилизација во рамките на светската цивилизација. • Да се познава уметноста и декоративната уметност. • Да се аргументира потребата од признавање на исламската цивилизација воопшто и на исламската цивилизација кај Албанците особено.	14. Другите • Исламска историја, историја, хуманистички науки, општествени науки.
	15			

Отоманската Империја Албански премиери во Отоманската Империја Албански пашали во Отоманската Империја Образовни институции во Отоманската Империја Образовни институции на Танзиматот Исламска уметност Архитектура Уметноста на калиграфијата Декоративна уметност Социјални институции во Македонија Медреси во Македонија Историја на медресата Иса Бег.	13			
	15			
	15			

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет **Исламска култура и цивилизација** согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат:

- Предавање
- Прашања и одговори
- Интерактивност
- Употреба на слајдови
- Настава ориентирана кон ученикот
- Метод на дискусија
- Презентација на видео клипови, и сл.

Активности на ученикот: дискутираат,набљудуваат,слушаат,забележуваат,повторуваат,читаат,презентираат,откриваат во групи и самостојно,критички размислуваат.

Активности на наставникот се: _ организирање, планирање и подготовка на наставата, давање упатства за работа, поттикнување дискусии, објаснување, поставување прашања, симулирање на реални процеси и ситуации, презентирање, водење белешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет **Исламска култура и цивилизација** се изведува: теоретска и практична настава, разговори и дискусии.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот **Исламска култура и цивилизација** се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет **Исламска култура и цивилизација** потребно е да се користи: проектор, видео, публикации, формулари, графикони итн. во согласност со предметот

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник **Исламска Култура и Цивилизација**.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да мотивира и позитивно да влијае врз ученикот со својот начин на изразување, да соработува со други наставници, стручни вработени, да има способност за примена на модерна образовна технологија; да има способност за планирање, организирање, воведување иновации во процесот на учење, како и способност за стручно и педагошко самообразование; да биде комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: **Исламска култура и цивилизација** -

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по **Исламска култура и цивилизација**, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
Историја на религии

(задолжителен)

За V година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Историја на религии

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Прва година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен/изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Историја на религии е ученикот да стекне –сознание за пророците и хулефаи рашидин (620-620), - да применува етички начела при вреднување на правилното и погрешното во сопствените и туѓите постапки и да манифестира диблесни карактерни особини (како чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина)

да согледа што ги поврзува, а што ги разединува луѓето во заедницата, да изнаоѓа начини да придонесе за напредокот на заедницата, имајќи ги предвид потребите и интересите на сите.

да ги идентификува разликите и сличностите меѓу најзастапените религии во светот и атеизмот/агностицизмот, со посебен акцент на етичките норми и вредностите што ги застапуваат

ученикот/џката разбира и прифаќа дека мултиконфесионалните држави се и мултикултурни/мултиетнички општества во кое живеат припадници на различни култури/етникуми и секој нејзин граѓанин е одговорен да придонесува за интеркултурна размена и почитувањето на човековите права во интерес на заедничкото живеење во интегрирано, етнички кохезивно општество

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет дел од Историја од основно училиште, Акаид од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Поим за религија (Религија. Религиозност. Политеизам. Монотеизам. Атеизам. Бог	4	• Сфаќа дека религијата е потреба на луѓето • да идентификува дека не постои ниту една човечка заедница во која не постојат одредени религиозни верувања и обичаи • Разбира дека религијата настанува и од човековата немоќ да ги осознае природните сили и да владее со нив • Разбира дека покрај верници постојат и луѓе кои не веруваат во политеизам • Има критички став дека, помеѓу другото, човековата немоќ да ги спознае природните сили и природните закони довела до појава на религиозни верувања • Ја почитува важноста на религијата како алатка која му помага на човекот да се соочи со својата ограниченост • Ја осудува злоупотреба на	Учениците се поттикнуваат да кажуваат поими или идеи кои ги асоцираат на поимот религија. Нивните асоцијации се забележуваат на табла. Со поврзување на искажаното треба да се дојде до заклучок дека религијата е поврзување на човекот со нешто натприродно, невидливо, моќно, кое му помагало да го надмине стравот и немоќта која ја чувствувал во однос на природата околу него. Учениците потоа се делат во групи во кои треба да истражуваат што е тоа што му било непознато на првобитниот човек, кога и зошто човекот чувствувал опасност, страв, радост, осаменост или среќа од непознатото. Учениците преку примерите кои ги наведуваат треба да откриваат дека верувањето во натприродното или религиозноста му помагала на првобитниот човек да се соочи со тешкотиите на кои	Историја Апологетика Верска етика

		религијата како извор на поделби и конфликти меѓу луѓето	наидува и му давало надеж за полесно да ги надмине. Учениците поделени во групи истражуваат според однапред подготвени материјали и дадени насоки од наставникот за тоа какви верувања постоеле кај различни народи во минатото и денес. Една група открива што ги карактеризира политеистичките, втората група кои се карактеристики на монотеистичките верувања. Третата група открива како го нарекувале натприродното суштество во кое верувале луѓето во различни религии. Во четвртата група откриваат дека постојат луѓе кои не веруваат во бог. Ги презентираат заклучоците од групите, дискутираат и доаѓаат до сознанија за различните видови религиозност, како и за изборот да не се верува во бог	
Настанување на религиските верувања (Човек. Природа. Природни сили. Човековиот стремеж за надминување на сопствената конечност-бесмртност)	4	- Прифаќа дека во секоја човекова заедница има одредени религиозни верувања и обичаи - Поддржува активности кои ја истакнуваат и промовираат	Учениците се делат во пет групи. Според нивните знаења и размислувања учениците во секоја група добиваат задача да објаснат за потеклото на светот и човекот. Првата група добива задача да одговори на прашањето како настанал светот, втората	Историја Апологетика Верска етика

		моралната димензија на религијата - Сфаќа дека религијата произлегува од човековата ограниченост и неговиот копнеж по вечното	група зошто е создаден светот, третата група кој го создал човекот или како настанал човекот, четвртата група треба да објасни како настануваат природните појави како дожд, вулкански ерупции и сл. петтата група да опише како се чувствуваат кога се сами во природа, кои прашања си ги поставуваат. Секоја група ги презентира описите и се доаѓа до заклучоци дека човекот отсекогаш се прашувал за светот околу себе. Учениците откриваат дека покрај научните објаснувања кои постојат денес за настанокот на светот, природата и човекот, постојат и религиозни верувања. - Учениците објаснуваат зошто религијата се развила како човекова потреба да си го објасни светот околу себе, да му дадат смисла затоа што првобитниот човек не можел да ги разбере причините за природните појави како вулкани, земјотреси, дождови,	
--	--	---	---	--

			и последиците од нив и создавал идеи за натприродни сили – божества кои раководат со овие процеси.	
Значењето на религијата (Соработка. Поврзаност наместо разединетост помеѓу луѓето. Човештво. Морал. Морални вредности и правила. Етика како јадро на секоја религија)		- да сфати дека злоупотребата на религијата може да доведе до конфликти помеѓу припадниците на различни религии може да ја препознае моралната димензија на религијата - Ја почитува потребата на луѓето за нивно верско определување	- Учениците се делат во две групи. Едната група истражува и бара примери од историјата со кои ќе покаже како религијата може да доведе до зближување на луѓето, соработка и помагање за надминување на различни потешкотии со кои се соочува оединецот, како и реализирање на општествените цели кои се од интерес за целата заедница. Втората група истражува и бара примери од историјата каде се гледа како злоупотреба на религијата може да доведе до судири и војни помеѓу луѓето, на пр. инквизицијата или крстоносните војни и на тој начин назадување на општеството во целина. Учениците откриваат и заклучуваат дека низ историјата, периодите во кои имало верска толеранција и	Историја Апологетика Верска етика

			поврзаност помеѓу луѓето се карактеризираат со просперитет, општествен напредок и зголемување на добросостојбата како на поединецот, така и општеството во елина. Учениците осознаваат дека моралните вредности за мир и хуманост, солидарност се дел од етиката во секоја религија	
ПРВИТЕ РЕЛИГИОЗНИ ВЕРУВАЊА Анимизам, тотемизам и табу (Душа. Тотем. Табу-забрана.) број на часови: 3 • Митологија и големите светски митови (Бајка. Мит. Религија. Митови за настанокот на светот и природата. Митолошки суштества)	5	- Може да ги идентификува првите верувања и забрани што се појавуваат кај луѓето - Може да опише како настанале првите верувања - Ја разбира смислата и значењето на забраните и табуата - Разбира како можат да бидат прекршени забраните - Умее да размислува за значењето на митовите - Разбира како настанале митовите и митолошките суштества - Прави разлика помеѓу митовите и бајките - Има познавања за бајките, митовите и религијата	Учениците се делат во групи во кои ќе изработуваат тотемско животно или предмет, а потоа во секоја група ќе истражуваат за избраното тотемско животно или предмет и ќе го поврзуваат со некои обележја во современите народи кои водат потекло уште од првобитните верувања (на пр. змеј, орел, сонце и сл.) Секоја група ги презентира обележјата на своето ,, тотемско племе,, , зошто го одбрале тој тотем, какво значење има за нив, што смеат и што не смеат да прават во ,, племето,, односно какви табуа постојат помеѓу членовите	Историја Апологетика Верска етика

		- Прави разлика помеѓу видовите митови и различни митологии од светот - Разбира како настанале првите верувања и забрани кај луѓето - Прифаќа дека мора да постојат одредени забрани - Има критички став кон прекршувањето на одредени забрани и постоење на одредени табуа - Ја прифаќа важноста на митовите и бајките за културите на старите народи •Има критички став кон настаните од митовите и бајките •Разбира дека митовите и бајките имаат поучна етичка порака и го почитува доброто и го осудува злото - Разбира дека секоја етничка заедница или географска целина има своја митологија	на нивната група. Учениците заклучуваат дека тоа што во тотемизмот било табу денес во современите општества се регулира со закони и правила кои не смее да се прекршуваат како што во минатото не смеело да се прекрши табуто. Учениците се поттикнуваат да ја истакнат својата омилена бајка и зошто токму таа ја избрале, односно на што добро ги подучуваат бајките. Учениците треба да се запознаат со некои од значајните светски митови.	
ГОЛЕМИТЕ СВЕТСКИ РЕЛИГИИ		-Може да ги идентификува основните идеи на	- Учениците на час ја читаат Библиската приказна за	Историја Апологетика

• Јудаизам (Завет/спогодба. Создавањето на светот. Адам и Ева. Мојсеј. Петокнижието- Тора. Божјите закони-Декалогот. Соломоновиот храм. Менора. Давидова ѕвезда. Синагога. Рош Хашанах. Ханука) • Христијанство (Свездата над Витлеем. Тројцата мудреци. Апостолите. Исусовата беседа на Гората. Исусовите чуда. Распетието и воскреснувањето. Библија. Нов Завет. Евангелија. Риба. Крст. Гулаб. Црква.Божик. Велигден) број на часови: 6	4 4	јудаизмот -Умее да ја разбере поврзаноста на настаните од Стариот Завет со стварната историја на еврејскиот народ •Прави разлика меѓу настаните опишани во Стариот Завет и вистинските реални настани од историјата на еврејскиот народ -Сфаќа дека описите од Стариот Завет имаат метафоричка природа -Разбира како јудаизмот е основата на останатите монотеистички религии- христијанството и исламот -Умее да ги опише основните идеи, вредности и верувања на христијанството -Може да ги опише околностите во кои се родил и живеел Иса а.с -Разбира како христијанството содржи продолжување на некои идеи од Стариот Завет -Ја разбира разликата и сличноста меѓу јудаизмот и христијанството -Има познавања за развојот на учењето на Иса а.с	настанокот на светот од читаат делови од Стариот Завет-Тора. Потоа учениците поделени во групи добиваат задача преку стрип техника да го прикажат создавањето на светот според Библиската приказна. Потоа ги презентира секоја група цртежите кои ги поврзале во приказна. - Учениците добиваат задача да побараат од Десетте божји заповеди која заповед би ја истакнале и зошто? Дебатираат на тема дали човекот во денешно време живее во согласност со повеќето заповеди како: Не лажи, Не кради, Не убивај, Почитувај ги родителите и сл. - Учениците поделени во групи добиваат задача да откријат делови за животот на Иса а.с како вистинска историска личност. - Учениците се делат во четири групи и добиваат задача да направат драматизација на раѓањето на Иса. А.с според	Верска етика
--	-------------------	--	---	---------------------

		после неговото возвишение -	претходно дадени монолози адаптирани од наставникот - Учениците откриваат во кои историски периоди одредени симболи најмногу се застапени и што тие означуваат	
• Ислам (Мухамед. Мека. Хиџра. Медина. Коран. Каба и Црниот камен. Петте столба на исламот. Полумесечина. Рамазан Бајрам. Курбан Бајрам. Џамија)		- •Ја прифаќа важноста на Мухамед како централната фигура во исламската религија - •Го почитува исламот како посебна религија со свои вредности и особености - •Разбира дека учењата од Коранот се мирољубиви, хумани и се основата на муслиманската вера - Може да го опише животот на Мухамед - Умее да ги опише основните морални вредности на исламот и неговите пет столба на верата - Разбира како историските и општествените прилики во критичниот период имале влијание врз појавата на исламот - Знае да ги идентификува историските и општествените прилики пред појавата на исламот	- Учениците се делат во пет групи. Секоја група добива задача да истражува за по една заповед-столб во исламот. Првата група добива материјал според кој ќе истражува за првиот столб наречен ведочење, втората група за втората заповед-Молитвата, третата група за третата заповед-Милосрдие, четвртата група да истражи за четвртиот столб-Постот, а петтата за Аџилакот (Хаџ). Потоа секоја група ги презентира своите изработки и на крајот дискутираат за значењето на секоја заповед, а особено за Милосрдие (зекат односно должноста на секој муслиман да им помага на сиромашните, старите и	

		-	болните. Сите муслимани се должни да ги почитуваат овие заеднички основни заповеди, кои уште се арекуваат Пет столба на исламот. Тука се истакнува заедништвото на припадниците на муслиманската вероисповест.	
• .УЛОГАТА НА РЕЛИГИЈАТА (ВЛИЈАНИЕТО НА РЕЛИГИЈАТА) Процесот на одделување на верските институции од државата (Поим за одделување на верските институции од државата. Свето. Световно. Верски институции) Соработка и поврзаност помеѓу религиозните	3	• Сфаќа дека е потребно да се одвои световното (земското) од светото (сакралното) и ја разбира разликата помеѓу световното и светото • Може да опише како дошло до раздвојувањето на црквата од државата за време на Француската револуција од 1789 година и разбира дека тоа е првиот значаен секуларистички чин • Знае дека во 1967 година дошло до повторно стекнување на автокефалноста на МПЦ • Има познавања за денешниот однос помеѓу различните верски заедници	- Учениците се делат во две групи. Првата група истражува за поимот “свето“, а втората за “световно“. Учениците од првата група го презентираат своето истражување што се може да се подведе под “свето“, на пример свети места, свети личности, свети книги и друго кое има религиозно доживување. Втората група открива дека световното е наспроти светото, тоа што е земско и не му се продава надприродна моќ, на пример ржавата, институциите на државата, државната власт и слично. Учениците заклучуваат дека покрај	

заедници во нашата држава (Македонска православна црква-Охридска архиепископија. Самостојност. Исламска верска заедница. Еврејска заедница и други верски	3	во РМ и македонската држава • Прифаќа дека е потребно да се одвои световното (земското) од светото (сакралното) • Разбира дека раздвојувањето на црквата од државата за време на Француската револуција од 1789 година е првиот значаен секуларистички чин • го разбира денешниот однос помеѓу различните верски заедници во РМ и македонската држава	“светото“ постои и “световно“, дека тие се различни и треба да функционираат независно, како и дека треба да постои одвојување на религиозните заедници од државната власт - Учениците се делат во четири групи. Првата група истражува за потеклото и значењето на македонската православна црква-Охридска архиепископија. Втората група истражува за исламската верска заедница во Македонија. Третата група истражува за еврејската заедница во Македонија. Четвртата група истражува за римокатоличката и протестантската црква во Македонија. - Донесуваат заклучоци за меѓуверска соработка и толеранција како основа за мирен живот и просперитет на луѓето и општеството. Сфаќаат дека религиозните заедници треба да имаат	
---	-----------------	--	---	--

			соработка со државната власт но се независни од неа. - Учениците драматизираат животен пат и дело на одредени поважни историски личности поврзани со одредена религија, а се пример за соработка и мирољубивост	
--	--	--	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Историја на религии, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат:

- Предавање
- Прашања и одговори
- Интерактивност
- Употреба на слајдови
- Настава ориентирана кон ученикот
- Метод на дискусија
- Презентација на видео клипови, и сл.

Активности на ученикот: дискутираат, набљудуваат, слушаат, забележуваат, повторуваат, читаат, презентираат, откриваат во групи и самостојно, критички размислуваат.

Активности на наставникот се: организирање, планирање и подготовка на наставата, давање упатства за работа, поттикнување дискусии, објаснување, поставување прашања, симулирање на реални процеси и ситуации, презентирање, водење белешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Историја на религии се изведува: теоретска и практична настава, разговори и дискусии.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Историја на религии се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Историја на религии потребно е да се користи: проектор, видео, публикации, формулари, графикони итн. во согласност со предметот

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник_Историја на религии.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да мотивира и позитивно да влијае врз ученикот со својот начин на изразување, да соработува со други наставници, стручни вработени, да има способност за примена на модерна образовна технологија; да има способност за планирање, организирање, воведување иновации во процесот на учење, како и способност за стручно и педагошко самообразование; да биде комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: Историја односно Теологија,

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)

- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Историја на религии, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

- Аудиовизуелни средства (компјутер, паметна табла, таблети, дигитален фотоапарат, печатач или други дигитални уреди)
- Интернет (линкови/врски, веб страници)
- Средства и материјали за цртање (тетратки, хамери, молив, дрвени боици, фломастери и друго)
- Средства и материјали за истражување (енциклопедии, прирачници, работни листови)
- Нагледни средства (кратки видео записи, фотографии, списанија, книги, постери, апликации, илустрации, проспекти и сл.)

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **КОМЕНТАР НА ХАДИС**

(задолжителен/изборен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: КОМЕНТАР НА ХАДИС

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: Четврта година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен/изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Коментар на Хадис е ученикот да стекне основни и систематски знаења за Коментар на Хадисите на Пратеникот Мухаммед (с.а.в.с.), со цел да се оспособи за продолжување на образованието во соодветните и сродните високообразовни установи.

Од општата цел на наставата по предметот Коментар на Хадис произлегуваат следниве посебни цели:

- Да се запознаат со значењето на Коментар на Хадисот како втор извор на исламското право по Кур'анот.
- Да стекнат умеење за правилна примена на Коментар на Хадисите во верски и морален контекст.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Кур'ан, Историја на исламот од основното образование.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. Коментар на Хадиси за вредноста и целта на верата	5	Ученикот да ја разбере суштината на верата и нејзината улога во животот на верникот.	Анализа на Коментар на Хадиси со дискусија за практичната примена во секојдневието.	15. Ахлак, 16. Историја на исламот.
II. Коментар на Хадиси за прашањето на иманот	5	Да ги научи елементите на иманот и нивното значење.	Читање Коментар на Хадиси и објаснување со примери од животот на асхабите.	1. Akide 2. Кур’ан
III. Коментар на Хадиси за дозволеното и забранетото, вербата во предодредувањето	5	Да разликува меѓу дозволено (халал) и забрането (харам) и да ја сфати вербата во кадар.	Табеларна споредба и студии на случаи.	1. Фикх, 2. Ахлак.
IV. 4. Коментар на Хадиси за некои забрани	7	Да се запознае со конкретни верски забрани и нивната мудрост.	Дискусија во групи со аргументирање на ставовите.	1. Фикх, 2. Историја
V. Коментар на Хадиси за обврските и заборавот	6	Да ја разбере одговорноста на верникот и последиците од заборавот на обврските.	Анализа на Коментар на Хадиси преку примери и раскажување.	1. Ахлак, 2. Кур’ан
VI. Коментар на Хадиси за посветеноста и	6	Да се поттикне доследност и посветеност во верата.	Мотивациски предавања и инспиративни Коментар на Хадиси.	1. Ахлак, 2. Историја на исламот

определувањето во исламот				
VII. Коментар на Хадиси за правење добри дела	6	Да ја препознае важноста на добрите дела и нивната награда	Листање и коментирање на Коментар на Хадиси за добри дела.	1. Ахлак, 2. Кур'ан.
VIII. Коментар на Хадиси за некои особини на верникот	6	Да се усвојат моралните квалитети на верникот.	Работа во парови за идентификација на особините.	1. Ахлак, 2. Историја
IX. Коментар на Хадиси за врската меѓу муслиманите	5	Да ја сфати важноста на братството и солидарноста меѓу муслиманите.	Дискусија и игра на улоги за помош и поддршка.	1. Ахлак, 2. Фикх.
X. . Коментар на Хадиси за шестте прашања преку кои се трасира патот кон Џенетот	7	Да ги запознае условите и делата кои водат кон Џенетот.	Читање, анализа и дискусија за секој услов посебно.	1. Ахлак, 2. Фикх, 3. Кур'ан.

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Коментар на Хадис* , согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: _предавање, дискусија, работа во групи, анализа на текстови, презентации _ и сл.

Активности на ученикот: _читање Коментар на Хадиси, анализа, дебатирање _.

*Активности на наставникот се:*објаснување, насочување на дискусијата, проверка на разбирањето. .

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Коментар на Хадис* се изведува: со користење на литература .

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот *Коментар на Хадис* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Коментар на Хадис* потребно е да се користи:
Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник *”Коментар на Хадис”*.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: Длабоко познавање на науката за Коментар на Хадисот и исламската теологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Коментар на Хадис, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО **ПРАВО**

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: Фикх (Право)

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: IV година

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Право за IV година е ученикот да се запознае со казненото право и да ја разбере важноста и мудроста на санкциите во исламското право. Ученикот да стекне знаења за судот и неговата првана основаност во исламското право и условите кои треба да ги исполнува судијата. Ученикот да стекне општи познавања за институцијата ИВЗ во Република Северна Македонија.

Од општата цел на наставата по предметот Право за IV година произлегуваат следниве посебни цели:

- Ученикот да се запознае со кривичното дело убиство, да може да ги разликува видовите на убиства (со намера, слично на тоа со намера, по грешка, слично на тоа по грешка и предизвикано) и за секој вид да ја наведе соодветната санкција.
- Ученикот да може да го објасни поимот хадд како фиксна санкција во исламското право и да ги наведе делата за кои се пропишани такви санкции (на пр. Простируција, кражба, алкохол и тн.).
- Учениците да се запознаат со поимите разбојништво и бунтовништво и сакциите кои се препишани за тие кривични дела.
- Учениците да се запознаат со поимот отпадништво и да ги препознаат условите под кои некој се смета за отпадник.
- Ученикот да стекна знаења за основањето ИВЗ во РСМ и да се запознае со Уставот на ИВЗ во РСМ.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Право.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На час ови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
I. КРИВИЧНО ДЕЛО -Исламската методологија во дефинирањето на кривичното дело -Одговорноста за кривичните дела -Класификација на кривичните дела	4	- Ученикот да може да го дефинира поимот кривично дело и да ги наброи трите основни класификации (хадд, кисас и та'зир).	Објаснување, дискусија и анализа на примери	9. Арапски јазик 10. Казнено право
II. УБИСТВО, КРИВИЧНО ДЕЛО	2	- Ученикот да се запознае со кривичното дело Убиство и да може да ги разликува видовите на убиство според исламското право.	- Објаснување, Дискусија и анализа на примери	9. Арапски јазик 10. Казнено право
III. УБИСТВО СО НАМЕРА -Рукнови (столбови) на убиството со намера	3	- Ученикот да знае што претставува убиство со намера.	- Објаснување, Дискусија и анализа на примери	1. Арапски јазик 2. Казнено право

IV. САНКЦИИ ЗА КРИВИЧНОТО ДЕЛО УБИСТВО СО НАМЕРА -Основни санкции	2	- Ученикот да ги знае санкциите за кривичното дело убиство со намера.	- Објаснување, дискусија, групна работа	1. Арапски јазик 2. Казнено право
V.УБИСТВО СЛИЧНО НА НАМЕРНОТО -Основни санкции	2	- Ученикот да научи што претставува убиство слично на намерното и кои санкции се предвидени за тоа убиство.	- Објаснување, анализа на примери, групна работа	6. Арапски јазик 7. Казнено право
VI. УБИСТВО ПО ГРЕШКА -Санкции	2	- Ученикот да знае кое убиство се нарекува убиство по грешка и како се санкционира таквото убиство.	- Објаснување, групна работа анализа на примери	4. Арапски јазик
VII. УБИСТВО СЛИЧНО НА УБИСТВОТО ПО ГРЕШКА -Санкции	1	- Ученикот да знае кое убиство може да биде слично на убиството по грешка и како се санкционира обвинениот.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	10. Арапски јазик 11. Казнено право
VIII.ПРЕДИЗВИКАНО УБИСТВО -Санкции	1	- Ученикот да разбере што претставува предизвикано убиство и да го разликува од другите видови на убиство.	- Дискусија, групна работа и анализа на примери	4. Арапски јазик

IX. ФИКСНА САНКЦИЈА (ЕЛ-ХАДДУ)	3	- Ученикот да може да го објасни поимот Фиксна санкција и да ја објасни важноста на истата во општеството.	- Објаснување, групна работа, анализа на примери	7. Арапски јазик
X. ПРОСТИТУЦИЈА (ПРЕЉУБА) -Дефиниција -Санкции -Потврдување на кривичното дело -Повлекување на признанието за вина	5	- Ученикот да знае што претставува кривичното дело проституција и неговата опасност, како се санкционира обвинениот и на кој начин се потврдува истото дело.	- Објаснување, Дискусија, анализа на ајети и хадиси	8. Ахлак (Етика) 9. Арапски јазик
XI. КЛЕВЕТА ЗА ПРОСТИТУЦИЈА (ПРЕЉУБА)	2	- Ученикот да ја разбере опасноста на кривичното дело и да ја знае санкцијата за истото.	- Објаснување, дискусија, групна работа	3. Арапски јазик 4. Етика
XII. КОНЗУМИРАЊЕ НА АЛКОХОЛ -Што се смета за опојно средство -Рукнови на кривичното дело -Санкции - Потврдување на кривичното дело	2	- Ученикот да може да го дефинира кривичното дело конзумирање алкохол според исламското право и да ја наведе пропишаната санкција за тоа дело.	- Објаснување, Дискусија	6. Арапски јазик 7. Етика
XIII. КРАЖБА, КРИВИЧНО ДЕЛО	3	- Ученикот да може да го дефинира кривичното	- Дискусија, практични примери	5. Арапски јазик

-Правни столбови и нивните услови -Санкција -Начин на имплементирање на санкцијата		дело кражба според исламското право и да ја објасни санкцијата што е пропишана за тоа дело.		
XIV. РАЗБОЈНИШТВО -Санкции -Екстрадиција -Покајение на разбојниците	2	- Ученикот да знае што претставува разбојништо и да може да ги наброи можните санкции што се применуваат за тоа дело.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	3. Веронаука
XV. БУНТОВНИШТВО -Избор на исламскиот водач (Халифа, претседател) -Условите што треба да ги исполни халифата -Обврски на народот -Обврски на Халифата	5	- Ученикот да може да го објасни поимот бунтовништво, да ја знае опасноста на тоа дело и казната што е препишана за тоа дело.	- Објаснување, анализа на примери	6. Арапски јазик
XVI. ОТПАДНИШТВО -Одредби -Услови -Санкции	2	- Ученикот да може да го дефинира поимот отпадништво, да ги препознае условите под кои некој се смета за отпадник и да ја наведе пропишаната санкција.	- Дискусија, анализа на примери, групна работа	4. Арапски јазик 5. Ахлак

XVII. ЕКСТРАДИЦИЈА НА КРИМИНАЛЕЦОТ -Во исламска држава -Надвор од исламска држава	2	- Ученикот да знае кога и под кои услови се екстрадира еден криминалец.	- Дискусија и анализа на примери и хадиси	4. Арапски јазик
XVIII. КРИВИЧНО ДЕЛО АБОРТУС -Абортирање на мртво дете -Абортирање на живо дете -Откуп за абортус -Абортус на силувана жена	3	- Ученикот да разликува во кои случаи абортусот се смета за кривично дело и да ја наведе соодветната санкција.	- Дискусија, анализа на хадиси, групна работа	3. Веронаука 4. Ахлак
XIX. НЕОДРЕДЕНА САНКЦИЈА -Количина	2	- Ученикот да може да го дефинира поимот неодредена санкција тазир.	- Дискусија, објаснување, анализа на примери	1. Арапски јазик
XX. ЗАКЛЕТВА -Видови на заклетва -Прекршување на заклетвата -Откуп за заклетва	3	- Ученикот да може да ги наброи видовите на заклетва во Исламот и да го објасни откупот при прекршување на заклетвата.	- Дискусија, анализа на случај, групна работа, анализа на примери	5. Арапски јазик 6. Ахлак 7. Веронаука
XXI. КОЛЕЊЕ -Исламско колење -Услови -Одрдби за нероденото	2	- Ученикот да може да ги објасни основните услови за исламско колење.	- Дискусија, анализа на примери	5. Арапски јазик
XXII. СУДОТ ВО ИСЛАМСКИОТ СВЕТ	3	- Ученикот да може да ја објасни правната	- Дискусија, анализа на примери	4. Арапски јазик

-Правна основа за формирање на судска власт -Вредноста и ризикот од судот -Одредби и услови за судијата -Разрешување на судијата		основа за основање на судот во исламското право, да ги наброи главните одредби поврзани со судството и да ги наведе условите што треба да ги исполни судијата.		
XXIII. ОБЛЕКУВАЊЕ -Одредби за облекување -Накитување со злато и сребро -Сличноста на мажите и жените во облекувањето	2	- Ученикот да може да ги објасни основните правила за облекување и да наведе примери за дозволено и недозволено облекување.	- Дискусија, анализа на примери	3. Арапски јазик 4. Веронаука
XXIV. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ИСЛАМСКАТА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА ВО РС МАКЕДОНИЈА -Односот на државата со вера -Исламскиот концепт за формирање на држава	2	- Ученикот да знае кои се Асабати и да ги разликува четирите групи.	- Дискусија, анализа на примери, групна работа	5. Курански науки
XXV. ШИРЕЊЕТО НА ИСЛАМОТ ВО МАКЕДОНИЈА-БАЛКАНОТ -Развојот на Исламот во институционална форма -Институциите на Исламска Заедница во	3	- Ученикот да знае на кој начин била организирана Исламската заедница од почетокот на 20-тиот век па се до	- Објаснување, дискусија	2. Историја

времето на кралска Југославија -Организирање на ИЗ после втората светска војна		осамостојувањето на Република Македонија		
XXVI. УСТАВОТ НА ИСЛАМСКАТА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА -Првата и обврските на членовите на ИВЗ	2	- Ученикот да се запознае со уставот на ИВЗ ВО РСМ, и да ги знае правата и обврските на членовите на ИВЗ.	- Дискусија, анализа на примери	4. Историја
XXVII. ОРГАНИТЕ И ИНСТИТУЦИИТЕ НА ИВЗ -Муфтиствата -Ријасетот (Претседателство) -Реисул Улема -Собрание на ИВЗ	2	- Ученикот да ги знае органите на ИВЗ со нивните компетенции и одговорности.	- Објаснување, дискусија, анализа на примери, групна работа	
XXVIII. ИНСТИТУЦИИ НА ИВЗ ВО РСМ	2	- Ученикот да ги знае институциите на ИВЗ во РСМ и дејностите на институциите.	- Објаснување, анализа на примери	
XXIX. ИЗБОРЕН СИСТЕМ -Измени во уставот	1	- Ученикот да се запознае со изборниот систем во органите на ИВЗ во РСМ.	- Објаснување, дискусија	

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Право согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: дискусија, анализа на текстови, групна работа, анализа на примери, студија на случај и сл.

Активности на ученикот: активно учество, анализа, подготовка на домашни задачи.

Активности на наставникот се: објаснување, поттикнување на дискусија, следење на резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Право се изведува преку редовни часови, индивидуални задачи и групна работа.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот Фикх се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Право потребно е да се користи: Учебник по Право, верски текстови, аудио-визуелни материјали, практични примери, смарт таблети.

Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник FIKHU (за IV год.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено, писмените извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на Наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: професионална одговорност, јасна и ефикасна комуникација, објективност и правичност, етика и интегритет и да има континуиран професионален развој.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии: Факултет за исламски науки - Скопје

- научно поле (според Фраскатијевата класификација)
- ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и
- со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Право ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: август 2025 година

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО ТУРСКИ ЈАЗИК

(задолжителен предмет)

За IV година

Наставен предмет од област на теологија

Скопје, 2025 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТУРСКИ ЈАЗИК

1.2. Вид на средно образование: област на теологија

1.3. Година на изучување на наставниот предмет: IV г.

1.4. Број на часови на наставниот предмет

1.4.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.4.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.5. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет Турски јазик е ученикот да стекне стручно-теоретски знаења од областа Турски јазик и литература .

Од општата цел на наставата по предметот Турски јазик произлегуваат следниве посебни

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини односно за постигнување на поставените цели, потребни се основни знаења стекнати од наставниот предмет Турски јазик.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. На часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
Граматика, Yeterlilik eylemi. Gereklilik kipi. Edilgen eylemi. Küçültme sıfatları. Ortaçlar. Dönüşlü eylem. Dıği zaman. İşteş eylemi.	8	Совладување на граматичните цели и разлики во Турскиот Јазик, со цел ппавилно читање, пишување и зборување.	Повторување, проверувње на знањето на учениците и ефикасноста на часовите.	Турски јазик и литература
Различни тематика. читање . разбирање: Yaz tatili. Doktorda. Otobüz durağında. Dişçide. Zamanı kullanmak. Kitapçıda. Piknikte. Memur hayatı	8	Потикнување на размислувањето, совладување и разбирање на темтиските цели, читање, пишување, преведуње на материалот за да биде по ефикасна за ученикот.	Индивидуална работа, работа во група, создавање на диалог меѓу учениците.	Турски јазик и литература
Историа на Турскиот сазик и биографиа на Турските писатели: Nasetin Hoça. İslamietten önce Türk edebiyatıç islamiyetten sonra Türk edebiyatıç yazılı ve sözlü edebiyat. Yunus Emre. Tekke edebiyatı. Divan Edebiyatı. Türk edebiyatında realizim. Yahya Q. Beyatlı. Makedonyada gelişen Türk Edebiyatı. Modern				Турски јазик и литература

Türk edebiyatı. Necati Zeqeriya. Garipçilik. Halide.E.Adivar. Orhan.V.Kanık. Mehmed A.Ersoy Faik S.Abasıyanık Mevlana. Necip Fazıl. Fuzuli .	23	Запознаење со историјата на Турскиот јазик, биографија на турските писатели.	Поттикнување на размислувањето, дискусија, работа на проект, слободна дискусија	
Повторување на материјалот: Ağırtırmalar. Sözlü anlatım. Konuların tekrarı	20	Проверувње на знаењето на учениците. ефикасноста на часовите	Слободна дискусија, дебат и дијалог, дискусни идеи.	Турски јазик и литература
Проверувње на знаењето , оценување на учениците	7	Тестирање, усмено, писмено и можност за подобрување на оценките.	Работа на проект, поттикнување на размислувањето, користење на објаснителен речник.	Турски јазик и литература

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет Турски јазик, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни наставни методи ќе се користат: Учебник, работна тетратка, речник, електронска табла, и др.

Активности на ученикот: Учење, читање, преведување, меѓусебен дијалог .

Активности на наставникот се: одржување на часот и спроведување.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет Турски јазик *се изведува преку физичко присуство во училиница.*

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет Турски јазик потребно е да се користи: Учебник, работна тетратка, речник, електронска табла, интернет и др.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку, усмено испитување, тестирање, меѓу себен диалог, повторување у др

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Закон, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по: ниво на квалификации VI A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен и со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка во акредитирани високообразовни установи.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по Турски јазик и литература, ќе се користи училиница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: avgust 2025 година